

MANUAL OSVĚDČENÝCH POSTUPŮ YARSPE

YARSPE
YOUTH ANTI
RADICALISATION
THROUGH SPORT
IN EUROPE

network
fare

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OBSAH

1. Návod na používání této příručky
2. Návod pro sportovní organizace
  - i. Pochopení vztahu mezi sportem a prevencí násilného extremismu
  - ii. Co nás naučil projekt YARSPE
  - iii. Příběhy mládí, sportu a anti-radikalizace
3. Osvědčené postupy
  - i. Osvědčené postupy jak využít sport pro prevenci a boj s radikalizací
  - ii. Osvědčené postupy z neformálních vzdělávacích oblastí aplikovatelné na sport

PODĚKOVÁNÍ

Tento manuál byl vyvinut v kontextu projektu YARSPE (Mládež proti radikalizaci prostřednictvím sportu v Evropě) spoluzaloženého Evropskou komisí – EACEA a implementován v letech 2020-2022. Obsah Manuálu sepsalo projektové konsorcium: Fare network Stichting, INEX - Sdružení Dobrovolných Aktivit, Z.S. (INEX-SDA), Szubjektív Értékek Alapítvány, GEA a Fundacja DLA Wolności pod vedením Alexandry Solomon, EU Projects Manager at Fare network s přispěním Paoly Cosma, Krzysztofa Jarymowicza, Ansley Hofmann a Borbála Takács.

Konsorcium **YARSPE** uznává cenné vstupy poskytnuté prostřednictvím identifikovaných osvědčených postupů:

- Nadzieja na Mundial,
- Etnoliga,
- Sport Against Violence and Exclusion (SAVE)
- "A chi mi rivolgo? prevenzione della violenza e sensibilizzazione in ambito sportivo: l'offerta di supporto in Ticino"
- Fan Club Slovan Liberec – Fanprojekt Slovan Liberec
- INEX-SDA, Fotbal pro Rozvoj
- HEGYEM (Martial Artists for Healthy Children Movement)
- Kacsakő Association
- Feyenoord Street League
- Play Out / Resilience through Sport
- Jestem z Gdańska. Model Integracji Migrantów
- "Extremism and Radicalisation" the Youth and Media Platform
- UCCU Foundation
- BOUNCE Resilience Tools

TERMINOLOGIE

RADIKALIZACE

Dle Evropské Unie pod pojmem radikalizace rozumíme proces zvyšování tendence přijímat, následovat a podporovat významné společenské změny, které jsou v rozporu se statutem quo. Radikalizace, která může vyústit v násilný extremismus, je proces, skrze který je podporováno násilí s cílem posílit politické, intelektuální nebo náboženské cíle, včetně terorismu a násilného extremismu.

SPORT

Všechny formy fyzické aktivity s příležitostnou nebo organizovanou účastí, které cílí na zlepšení fyzické kondice a psychické pohody prostřednictvím formování sociálních vztahů nebo získávání výsledků ze soutěží na všech úrovních.

MLÁDEŽ

Mezinárodní definice určující věkovou skupinu pro mládež neexistuje. Během projektu YARSPE jsme brali mládež jako skupinu lidí ve věku 12- 35 let.

MANUAL PRO POUŽITÍ PŘÍRUČKY OSVĚDČENÝCH POSTUPŮ

Tato Příručka byla vytvořena s cílem inspirovat nestátní neziskové organizace, trenéry a další pracovníky s mládeží k tomu, aby navrhovali a připravovali sportovní aktivity pro mladé lidi s důrazem na prevenci radikalizace. Poskytuje praktické příklady z Nizozemí, Polska, Itálie, České republiky, Švýcarska, Maďarska a Belgie. Praktické příklady jsou rozděleny do dvou kategorií: a) osvědčené sportovní postupy proti radikalizaci a b) osvědčené postupy (z neformálních oblastí vzdělávání) proti radikalizaci, které lze upravit pro implementaci do sportovních aktivit. Oba typy postupů se soustředí na mládež. V manuálu naleznete tipy a naučené zkušenosti (skrzej implementaci projektu YARSPE), které podporují facilitátory pracující s mládeží a komunitami ve zlepšování dostupnosti aktivit založených na sportu. Tyto aktivity reintegrují mládež a předcházejí její násilné radikalizaci.

Tento manuál také obsahuje tři příběhy o mládí, radikalizaci a sportu. Cílem příběhů je poskytnout informace v rozdílných kontextech radikalizace mládeže a vlivu sportu. Příběhy jsou výsledkem rozhovorů, na kterých pracovali mladí žurnalisté projektu YARSPE a jsou dostupné ve video formátu na stránkách:

<https://sportagainstradicalisation.eu/>

NÁVOD PRO SPORTOVNÍ ORGANIZACE

i. Pochopení vztahu mezi sportem a prevencí násilného extremismu

Nejisté ekonomické podmínky v sousedstvích plných mladých lidí, kteří hledají svou identitu a smysl pro sounáležitost, často vytvářejí podmínky pro extremisty, kteří se pokoušejí naverbovat nové členy, buď online nebo offline.

Prevence násilného extremismu je v programu Civilních společenských organizací (Civil Society Organizations-CSOs) už dlouhou dobu, zvláště však po útocích z 9. září. Tyto organizace využívají neformální vzdělávací metody k navázání vztahu s mládeží ze znevýhodněných rodin, která je snadným cílem násilnické radikalizace. V posledních letech se sport osvědčil jako spolehlivý nástroj k vybudování odolnosti ohrožené mládeže, která je tak podporována ve zlepšování svých životních schopností a také v rozvoji pozitivní dynamiky v rámci skupin, do kterých patří. Dalším cílem je pomoci mládeži zlepšit jejich psychosociálních dovedností jako empatie, ale také rozhodovací dovedností, fyzickou kondicí a emocionální pohodu. Sportovní organizace přebírají aktivní roli v implementaci programů, které využívají sport jako nástroj k prevenci radikalizace mládeže.

Sport může hrát dvojí roli, pokud se bavíme o radikalizaci: demonstroval, že dokáže předejít radikalizaci mládeže tím, že pracuje s ohroženými komunitami, oslovuje a spolupracuje s organizacemi občanské společnosti a mládeží nabízí příležitosti interakce s dalšími mladými lidmi, se kterými mohou pracovat na společném cíli. Sport může taktéž působit jako nástroj k reintegraci mladých lidí, kteří již v komunitách byli radikalizováni. Nabízí jim podpůrný systém a pomáhá jim zvýšit svoje sebevědomí, zatímco posiluje jejich společenské vazby. Slovy organizace UNODC, „V kontextu PVE může sport sloužit jako efektivní platforma adresující dané ideologie a základní příčiny násilnického extremismu tím, že strategicky

poskytuje nástroj pro vytváření ideálních podmínek pro učení, společenské zapojení a smysluplné a pozitivní zapojení mládeže v rámci komunit. Proto může mít efekt při prevenci radikalizačních procesů a nábory mladých lidí do extrémistických skupin.“

Mládež je pozitivní hybnou silou změny, což demonstrovala v různých kontextech, například v boji proti klimatické změně a zapojení se do demokratického života. I když sport vytváří příležitosti k práci s mládeží s cílem předejít její radikalizaci a podpořit její reintegraci, měl by se využívat ve spojení s dalšími nástroji, především pak s dalšími neformálními edukačními metodami.

ii. Poučení z projektu YARSPE

Po tříleté implementaci sportovních aktivit, jsme si poznamenali několik doporučení pro organizace, které se snaží o zlepšení, inspiraci nebo implementaci sportovních aktivit zaměřených na prevenci radikalizace mládeže.

Během plánování společensky začleňujících sportovních programů, jejichž cílem je propojení mladých lidí z různých sociálních vrstev, je nezbytné takovou událost pečlivě naplánovat a nebát se detailnější selekce účastníků. Silné negativní setkání s příslušníkem menšinové skupiny také může zvýšit předsudky vůči skupině, kterou osoba reprezentuje. Tímto způsobem jsme zjistili, že při plánování krátkodobých akcí nebo akcí s méně intenzivním programem, je vhodnější, když se jich zúčastní méně dětí s vážnými problémy s chováním. Pokud se věnujete tématu radikalizace, doporučovali bychom následující:

- První důležité poučení se týká použití termínu radikalizace a toho, jak je prezentován účastníkům. Je důležité nestigmatizovat a nevyvolávat pocit, že jsou ve vyšší míře ohroženi radikalizací. Proto je důležité mluvit o tématu z více úhlů a pohledů (emoce, prostředí bezpečí a ohrožení, ovlivňování vrstevníky, atd.), ale také s dávkou humoru.
- Navíc ve sportovním kontextu není termín široce využíván a odkazuje pouze na pravocívny nebo náboženský radikalismus. Ve výsledku je zásadní dát pojem radikalizace do kontextu postupně při vysvětlování dalších slov a ze začátku se zdržet explicitního vyslovení slova radikalizace.
- Ve snaze porozumět dynamice radikalismu jsme také zjistili, že je důležité ilustrovat tento pojem konkrétními a známými příklady. Příklady by však měly být upravené na míru dle kontextu a publika.
- Jelikož proces radikalizace zahrnuje práci s emocemi, zjistili jsme také, že je vhodné účastníky konfrontovat s příklady ze skutečného života, v rámci kterých jsou v kontaktu s pozitivními, ale i negativními emocemi s cílem ilustrovat okolnosti, které mohou urychlit některé formy radikalizace.
- Doporučujeme, aby účastníci ve skupinách diskutovali o různých situacích, které by je mohli dovést k radikalizaci. Účastníkům musíme dát čas na uvažování a zpochybňování jejich názorů. Aktivita, která může dobře posloužit k reflexi, je například ohodnocení úrovně emocí, které mohou různé situace a kontexty vyvolat.
- Na závěr jsme zjistili, že je důležité sjednotit tvrzení o pozitivním dopadu sportu na anti-radikalizaci. Jinými slovy, shodnout se na faktu, že sport hraje pozitivní úlohu v životech účastníků.

 https://www.unodc.org/dohadeclearation/en/news/2021/07/preventing-violent-extremism-through-sport_-unodc-launches-new-tools-in-central-asia.html

Naše rady pro sportovce:

- Buďte trpěliví a vyhradte si čas konkrétně pro danou aktivitu, ale také pro seznámení se s dalšími účastníky tak, abyste si vybudovali vztahy na základě důvěry a respektu. Například buďte pozorní před tím, než aktivita začne a nečekejte, že se skončí načas. Naopak riskněte protažení času.
- Organizujte aktivity ve smíšené skupině a nezahrnujte pouze rizikové chlapce a děvčata. Pozvěte různé cílové skupiny tak, abyste předcházeli stigmatizaci a segregaci.
- Doporučujeme, abyste adresovali účastníky bez předsudků a seznámili se s jejich realitou, v rámci které budete pracovat a hledat společná témata. Vaší snahou je vybudovat pozitivní vztahy bez bariér.
- Pokuste se navrhnout sportovní a sociální aktivity s mladými účastníky tak, abyste vytvořili participativní a skupinové aktivity.
- Pokuste se vytvořit aktivity a jejich program nad rámec projektu a nechat účastníkům k dispozici nástroje, které si mohou přisvojit a pokračovat dál udržitelně a samostatně.

Aktivity, které se nám osvědčily:

1. HRA NA ASOCIACE

Aktivita spočívá v tom, že skupina dostane klíčové slovo a následně se v kruhu rychle střídá a vyslovuje asociace, které má každý se slovem spojené. Obvykle jsou asociace v prvním a druhém kole zjevné. Ale čím déle jsme pokračovali, zejména potom, co jsme vyčerpali zjevné nápady, dostali jsme se do bodu, kde byly asociace velice zajímavé a staly se předmětem dalších diskusí. Tato jednoduchá hra dosáhne až na implicitní emoce nebo sny, tedy věci, na které člověk běžně nemyslí. Ve výsledku to byl velice zajímavý sociálně-psychologický proces, který umožnil skupinovou analýzu věcí, které mladí lidé prožívají a jsou pro ně důležité.

2. EMO-KOLA

Během této aktivity sedí účastníci v kruhu, ve kterém koluje nějaký předmět. V jednu chvíli mluví pouze jedna osoba a to ta, která předmět drží. Snažíme se nesoustředit na to, co řekneme dál, ale na to, co říká osoba s předmětem. Během této hry, kterou jsme opakovali na začátku každého workshopu, jsme diskutovali o našich pocitech a nápadech k danému dni. Díky takto silnému začátku se skupina utužila, a účastníci se vzájemně uvolnili.

3. SMLOUVA

Zjistili jsme, že abychom postavily dobrou skupinu, je zásadní se vždy ptát: „Co potřebujete, abyste se cítily dobře a bezpečně a abyste byli ochotni zúčastnit se těchto workshopů?“ Rozhodně pomohlo, že jsme z tvorby této dohody udělali zajímavou a poutavou aktivitu.

4. POSLOUCHEJ, SLEDUJ A DOTÝKEJ SE

Krátká cvičení, která spočívala v nahmatání objektů se zavřenýma očima, poslouchání zvuků, pozorování blízkého/ středně vzdáleného/ vzdáleného okolí, poslouchání dýchání atd., pomohla účastníkům cítit se klidně a bezpečně tak, aby do dalších aktivit vstupovali se zvýšenou koncentrací.

5. ASISTOVANÉ SPORTOVNÍ CVIČENÍ JAKO POBÍDKA K PŘEKROČENÍ HRANIC

Skupinové lezení, tělesná improvizace nebo delší cyklistické výlety pomohly mladým účastníkům opustit jejich komfortní zónu, udělat něco poprvé a podstoupit riziko neúspěchu. Úspěšné pokusy efektivně budovaly jejich sebedůvěru. Bez ohledu na úspěch či neúspěch, sloužily jako palivo pro vzájemnou podporu, povzbuzování a gratulace.

6. NAHRAZENÍ DISKUZE O RADIKALIZACI KONSTRUKTIVNÍ KONVERZACÍ O NĚVU, FRUSTRACI, TLACÍCH, POCITECH NESPRAVEDLIVOSTI.

Struktura diskuze by se měla soustředit na to, jak by mohli účastníci prožít tyto emoce a současně přijít s konstruktivním řešením (využití energií na změnu světa, změnu prostředí, práci na sebe sama) místo toho, aby se uchýlovali k násilí.

7. PRAVIDELNOST SETKÁNÍ/ AKTIVIT JE ZÁSADNÍ

Po pauze bylo obtížné dát skupinu znovu dohromady.

Obecně můžeme uzavřít, že radikalizace možná není termín, který bychom měli používat přímo při práci s mladými lidmi. Místo toho bychom měli pracovat na pozitivních metodách, které mohou radikalizaci předejít. To účastníkům umožní ke konceptu radikalizace přistupovat z více úhlů a pracovat s emocemi, kontexty, konkrétními příklady a reflexí. Je velice důležité, aby tyto reflexe doprovázely pravidelné preventivní sportovní aktivity, díky kterým se účastníci socializují a sportují. Jinými slovy, aby se zúčastňovali aktivit, během kterých je radikalizace účastníky nevědomky odsunuta stranou a nahrazena pozitivními zkušenostmi ze sportování.

Jednou z metod využitých během projektu YARSPE byl fotbal3 ve formě celoroční ligy. Díky této metodě mohli účastníci přemýšlet o své sportovní praxi a pracovat na různých emocích, se kterými se na hřišti pravidelně setkávají. Účastníci se také mohli pozitivně socializovat. Tuto „mentorovanou“ sportovní metodu považujeme za úspěšnou metodu prevence radikalizace.

ASD Quadrato Meiccio, což je sportovní klub se sídlem v Gea a Padua, se kterým jsme spolupracovali několik let, využil fotbal jako první způsob kontaktu se skupinou mladých lidí (16-19 let). Časem byla důležitá témata projektu integrována do sportovních lekcí. Tímto způsobem se fotbal stal nástrojem, který pomohl mladým lidem rozmýšlet o životě, díky „mentorům“, kteří byli přítomni na každé sportovní i nesportovní akci a provázeli je během různých měsíců projektu. Sportovní utkání a socializační aktivity mladých lidí si kladly za cíl redukovat rizika radikalizace a pocitu „ghettoizace“ v sousedství, ve kterém mladí lidé žijí. Dále se snažily propagovat společenskou inkluzi a poskytnout prostor pro setkávání se s jinými lidmi (hlavně s týmem dospělých s uprchlíky z asociace Quadrato Meticcio).

Subjective Values Foundation (Nadace osobních hodnot) spolupracovala se dvěma organizacemi za účelem širšího dopadu na komunity v ohrožení z radikalizace: Asociace ABADÁ Capoeira a Asociace Kacsakó. Asociace ABADÁ Capoeira organizuje tréninky capoiery pro široké spektrum účastníků a v rámci tohoto projektu implementovala lekce capoiery pro znevýhodněné děti a mládež s cílem předejít radikalizaci. Asociace Kacsakó organizuje letní tábory a další sportovní rozvojové aktivity pro mládež z různých sociálních skupin s cílem zmírňovat předsudky, podporovat společenskou inkluzi a předcházet radikalizaci. V rámci projektu YARSPE zorganizovala Nadace osobních hodnot 20 školících lekcí pro management.

Co se týče organizace sportovních aktivit na táborech, Asociace Kacsakó – díky různorodosti svých účastníků – upřednostnila implementaci méně známých sportovních aktivit. Nikdo v nich nevynechal a vědomostní a schopnostní propast mezi jednotlivými účastníky nebyla tak široká. Asociace organizovala aktivity, ve kterých bylo několik rolí, což umožnilo mladým lidem s různými schopnostmi najít roli, která jim nejvíce vyhovovala. Několik příkladů aktivit zahrnuje: orientace, kde jeden by měl být rychlý, druhý by se měl dobře orientovat a třetí by měl být šikovný na matematiku a všichni tři musí spolupracovat. Další často implementovanou aktivitou byl famfrpál, kde – jelikož je to nová hra pro všechny – každý dělá chyby a každý má šanci udělat úspěšné kroky. Inspirováno metodologií z fotbal3, následoval po každé hře kruh reflexe, během kterého se mohly týmy vzájemně ohodnotit na základě principu fair play. Tyto diskuze poskytl příležitost prodiskutovat prožité události, mluvit o problémech a řešit je asertivním způsobem, pokud někdo zažil nespravedlnost.

iii. Příběhy mládí, sportu a anti-radikalizace

Bližší vhled do mládí, sportu a anti-radikalizace. Extremismus nemá rasu ani náboženství.

1 Příběh Stanisława Czerczaka

Autor: Eleni Kryńska
Překlad: Martyna Chlebicka

„Přede mnou stál velký týpek. Měl maskáče, martensky,... oholenou hlavu, fanouškovskou šálu. Udělal na mě dojem. Okamžitě jsem začal poslouchat jejich muziku. Líbila se mi. Mluvil o hodnotách, domovu. Potkal jsem neonacistické kolegy na jedné z nejlepších škol v Gorzowě,“ říká Stanisław Czerczak, zakladatel CODEXu.

Na svůj první Pochod nezávislosti šel v roce 1997 se svými staršími kamarády. Jako šestnáctiletý je z té atmosféry naprosto nadšený. Poslouchal svoje kamarády a nasával jejich nacionalistické poselství jako houba. Dělá to na něj dojem. Často, pokud ne rovnou téměř vždy, pocházejí z rodin z nižších společenských vrstev.

Protože nás Němci okradli.

Staszek se narodil v osmdesátých letech dvacátého století. Vyrostl v Gorzowě Wielkopolskim v intelektuální rodině, která byla přestěhovaná tehdejší komunistickou vládou na zvonunabytá území po Druhé světové válce. Jeho děda byl polesný a jeho babička byla vedoucí lékárny. Vyrůstal v chudých čtvrtích s chudinskými dětmi. Dnes je život v té samé části města považován za luxus. Je zde klinika, lékárna a dokonce i právní kancelář. Tehdy to bylo jinak. Přestože měl v zásadě vše, co potřeboval, jde do první soukromé základní školy ve městě a zcela jasně vyčnívá nad ostatními dětmi.

„Nepocházím z komunity, které jsou automaticky spojovány s extremismem, chudými nebo násilníky. To, že každý radikál pochází z problémové rodiny, je mýtus. Moji rodiče byli pravděpodobně jedni s vyšším vzděláním v naší čtvrti. Ostatní děti mě nepřijali a to paradoxně vedlo k situaci, kdy jsem já vylučoval ostatní,“ **vzpomíná Czerczak.**

V devadesátých letech dvacátého století se připojil k druhé generaci skinheadů. Před nimi, v osmdesátých letech, byli pouze dva lidé součástí Gorzowské subkultury. Tato nová komunita poskytuje mladým a našťavaným odpověď na otázku „proč.“ Proč je to lepší v Berlíně, když je jenom tři hodiny cesty odtud? Proč nemáme volný přístup k lepšímu oblečení, věcem a autům? Na Západě k tomu přístup mají. Svět je tam barevnější, radostnější a lepší. Takže když to můžou mít tam, proč to nemůžeme mít tady? Protože Němci nás okradli anebo nás obrali Židi z New York City. Fenomén Juma, vykrádání německých obchodů, se stává víc a víc populární. Někdy si radikálové s sebou přivedou přítelkyně, jen aby se necitili jako zloději. Někdy s sebou přivedou i mladé, **nezkušené kamarády. Jako Staszeka.**

„Je to paradox. Nacisti okradli polský národ za Druhé světové války, ale současně jsme se považovali za neonacisty. Pamatuji si, když za námi jednou přišel jeden starý zloděj a řekl, že půjdeme vykrást německé obchody. Odmítl jsem. Nechtěl jsem krást. Na to jsem slyšel: ‘Nepamatuješ si, když přišli a okradli nás?’“, **říká Stanisław Czerczak.**

Tento argument přesvědčil čtrnáctiletého Staszeka. Pravidla uvnitř skupiny se stala tíživými. Extrémistické komunity většinou vytváří specifické hermetické skupiny svázané pevnými přátelstvími. Jejich fungování je založeno na kriminálních činnostech. Je snadné do nich vstoupit, ale nesnadné je opustit, když už znáte specifika těch daných činností. Rozhodnutí odříznout veškerý kontakt ve vás roste postupně. Puberták vyroste, zamílne se na střední škole a z rebela Staszeka se stane Stanisław, muž, který chce změnu.

Problematický charakter bývalé skupiny

Stanisław potkal svého kolegu, jednoho z prvních hip-hoperů v Polsku. Sedl si na lavičku v parku. Skinhead a hip-hoper kouřili jointa, poslouchali písničku od Kalibra, když přišli Stanisławovi kamarádi. Následuje bitka, kdy Stanisława zmlátili a naplivali na něj. V jeho skupině jsou povolené rvačky, pití, drogy, ale jointy jsou striktně zakázány. Jsou totiž spojovány s Bobem Marleym a vymyšlenou hippie subkulturou.

„Uvědomili si též, že se vzdalují. Nechodil jsem na zápasy tak často a víc jsem se setkával se svou přítelkyní. Ukazoval jsem se v obchodech místo v barech. S nikým jsem se nepotřeboval rozloučit. Jednou mě pozvali na narozeninovou oslavu známého skinheada. Měli jsme jít pit k jezeru. Já bydlel na přizemí a jeden z mých přátel zaklepal na okno a řekl ‘Nechod tam, zbijí tě, protože si nepřišel na zápas. Nešel jsem,‘ **řekl Czerczak.**

Po maturitě odjel na univerzitu do Pultusku blízko Varšavy. Tak daleko od Gorzowa Wielkopolskiego jak to bylo možné. Neutíká od bývalých přátel. Ano, ví, že je zradil a zná důsledky. V krajně pravicové komunitě je jenom jedna horší věc, kterou můžete udělat – spolupracovat s policií. V jeho nové životní kapitole je však jedna akutnější věc, se kterou se musí vypořádat – sociální vyloučení. To nečekal, tím spíš od lidí, kteří se tvářili přátelsky a otevřeně vůči všem. Ke všem, kromě bývalého skinheada. Po promoci se vrátil do Gorzowa, snaží se najít práci, ale nedaří se mu. Mnoho lidí si pamatuje jeho minulost. On sám nemůže zapomenout. Přál by si to hodit za hlavu, ale chybí mu podpora.

Ponechán osamocený

„Bojoval jsem s tím sám. Nemohl jsem si stěžovat na nedostatek přátel po tom, co jsem opustil skinheady, ale moje minulost se stala nepříjemným tématem. Moji rodiče sehráli největší úlohu v mém odchodu z extrémistické skupiny. Když jsem byl mladší, naučili mě lekce, díky kterým se mi podařilo vyvodit správné závěry a vidět všechno zlo, které jsem napáchal. Od skinheadů jsem odešel v letech 1999 a 2000. V roce 2011 jsem potkal Marcina Kornaka a to byl průlom. Před tím, než jsme se potkali, jsem se za svou minulost styděl a utíkal jsem před ní,“ **přiznal aktivista, který bojuje proti radikalizaci v Polsku. Marcin Kornak, zakladatel asociace Nigdy Więcej a společenský aktivista, inspiruje Stanisława Czerczaka, aby použil své vědomosti a zkušenosti k pomoci lidem s podobným příběhem jako má on sám. Lidem chyceným v extrémistických komunitách. Sdílel s ním potřebné nástroje, pomáhá a plánuje. Nikdy se osobně neseťkají.**

Poprvé ho kontaktuje, když potřebuje pomoci po napadení skinheadem. Czerczakova životní partnerka je těhotná, je ve třetím trimestru. Napadli je během procházky. Toto je Stanisławův bod zlomu. Nechtě jít za policií, vzpomínky z mládí jsou pořád velmi čerstvé, najde telefonní číslo na asociaci Nigdy Więcej. Marcin Kornak odpovídá na telefonát. V následujících dnech spolu mluví hodiny. Tak začala jejich spolupráce a přátelství, které trvalo až do smrti Kornaka v roce 2014. Stanisław Czerczak, s pomocí asociace Nigdy Więcej a Institutu společenské bezpečnosti, navštěvuje školy a mluví o svém příběhu z puberty.

„I ta nejtemnější minulost, pokud ji použijete správně, může být vaší nejcennější zbraní po zbytek vašeho života,“ **řekl Kornak svému příteli, motivující ho. I když byla jeho smrt pro Czerczaka obrovskou ztrátou, nevzdal se. Pracuje ve vzdělávání, učí o fenoménu radikalizace už 10 let. Je zakladatel Nadace CODEX, která byla oficiálně registrována v roce 2018.**

Hranice mezi mladickou vzdorovitostí a radikalizací.

„Dnes je mnohem snadnější stát se extrémistou, než tomu bylo před 30 lety. Tehdy to stálo hodně snahy. Nebylo tak snadné vlastnit tričko s keltským křížem. Každý ve skupině měl specifickou úlohu. Já, například, měl kazetový nahrávač, takže jsem mohl kopírovat hudbu a další data, jelikož neexistovali přehrávače MP3. Měl jsem přístup k fotokopírkám a kopíroval jsem takzvané „fanzines“ - fanouškovské časopisy. Když začala bitka, každý se musel přidat. Bez ohledu na to, kdo to byl nebo na čí straně. Když vycouvají, nemůžou být součástí komunity. Teď nemusíte prokázat svou hodnotu, abyste se stali extrémistou nebo šířili nenávistné zprávy. Nemusíte být ani součástí skupiny. Jediné, co potřebujete, je klávesnice, přípojka k internetu a vůli šířit extrémistický obsah. Je to hrozba společnosti? Ano. Tento obsah může najít někoho, kdo vezme nůž. Vrah prezidenta Poznane Pawla Abramowicza, skončil ve vězení. Není zrovna tajemství, že byl ovlivněn fanoušky Lechia Gdaňsk. Když napadl prezidenta, šířil extrémistické a politické zprávy. A pocházel z obyčejného domova, který nebyl patologický. V polské realitě je taková osoba považována za blázna. Nikdo nezminil extremismus jako zdroj jeho chování,“ **zdůrazňuje předseda Nadace CODEX.**

V Polsku extremismus prosperuje.

Stanislaw Czerczak se v devadesátých letech přidal k nejradiálnějšimu možnému hnutí. Tehdy to nebylo tak rozšířené. Nebylo to tak protizákonné, šlo o typický vandalismus a bitky. Až když v roce 2000 Stanislaw ze skupiny odešel, se skupina transformovala v organizovanou zločineckou aktivitu. Téměř v každém polském městě s fotbalovým klubem, je za prodej drog a ochranu peněz odpovědný organizovaný gang pseudofotbalových fanoušků. Jsou to pravicoví extrémisté. Jak říká můj protagonista: „Situace v celém světě se změnila. Něco, co nebylo akceptovatelné před 20 lety, dnes funguje ve veřejné sféře. Na západě se proti tomu lidé snaží bojovat. Předělat nástroje používané na boj proti radikálnímu Islámu v nástroje pro boj proti pravicovému radikalismu. V Polsku chybí systematické řešení, které by předcházelo radikalizaci ve společnosti. Jak bychom měli reagovat na prezidentského kandidáta Krzysztofa Bosaka, který šíří svoje radikální názory?“ **zdůrazňuje expert.**

Stanislaw Czerczak pamatuje na doby, kdy ho jeho učitel dějepisu vyhodil ze třídy. Důvodem byl chlapcův vzhled – tričko s keltským křížem. Slyšel, že nesmíte propagovat nacistické symboly ve škole. Dnes poutá student s tričkem s nápisem „Ať zemřou nepřátelé státu“ jenom malou pozornost. Škola může vydat interní směrnici a zakázat nošení oblečení, které propaguje podobné postoje a symboly, které glorifikují totalitu. Ale nejdřív musíte chtít.

„Radikální mládež účastníci se Pochodu za nezávislost je považována současnou vládu za patriotickou. Na druhé straně, měli jsme liberální vládu a ani ta s tím nic neudělala. Slyšeli jsme slavné slova ministra Bartolomieje Sienkiewicze ‚Jdeme si pro vás!‘ A co udělali? Nic. V tomto prostředí je každá informace a každý typ akce proti radikalismu vzácný,“ **řekl zakladatel Nadace CODEX.**

V naší veřejné sféře koncept extremismu jednoduše nefunguje, protože byl po mnoho let asociován pouze s islámským fundamentalismem a bombovými útoky ISIS. Dnes je těžké poznat extrémistu. Můžeme zdůraznit jen některé znaky. Když někdo, kdo se dozvídá o Holocaustu, ho podporuje, je tím nejhorším extrémistou, alespoň na papíře. Můj protagonista obrací pozornost na fakt, že v Polsku není žádná sociopolitická vůle bojovat s extremismem. Je třeba u lidí zvýšit povědomí, organizovat informační kampaně a vytvořit horké linky. Pokud by tady byla vůle mezi lidmi s pravomocemi, nástroje a finanční zdroje by se našly. Potřebujeme organizované skupiny expertů, které zahrnují učitele, školní poradce, policisty, členy neziskových organizací, psychology a městské úředníky. Máme organizace, které bojují proti kriminalitě, ale ne ty, které bojují proti radikalismu a fanatismu. Už máme vzorce, které vyvinul Západ, jenom je potřebujeme upravit na míru polské realitě.

Vlastnosti lidí náchylných k radikalizaci

Každý extremismus má podobné znaky. **Tím prvním je agrese.** Učitelé si mohou všimnout agresivního dítěte na každém stupni vzdělávání. Může to být impuls a dospělí by si toho měli všimnout, ale může to být také něco jiného. Možná to vychází z násilí v domácnosti. **Tak**

či onak, měli byste tomu věnovat pozornost. Druhým znakem je stažení se nebo chybějící vztahy s vrstevníky. Evidentním znakem toho, že se mladá osoba radikalizuje, je její oblečení. Už nevidáme skinheady s oholenými hlavami v maskáčových bundách, ale patriotické oblečení je velice populární. Je důležité mít povědomí ve společnosti protkané symbolikou, která je asociována s radikalismem. Bez ohledu na to, jestli jde o levicový nebo pravicový radikalismus.

„Musíte mít určité osobnostní rysy zvláště vybroušené jako například hrdost, ale také jejich druhou stranu jako aroganci. Musíte být agresivní, cítit hněv, závist, nenávisť, ale také strach a úzkost, které jsou důsledkem všech těchto emocí. Můžete se bát o svou budoucnost nebo finanční stabilitu, což může mít za následek nenávisť nebo strach z ostatních. Pro lidi, kteří mají výkyvy nálad, je snadnější vstoupit do extremistického hnutí. Tito lidé jsou impulzivní a svět vnímají černobíle,“ **říká Czerczak.**

Školní poradci a učitelé by si měli všimnout problému radikalizace mládeže. Neměli by však mladé lidi odsuzovat. Stojí za to pokusit se s nimi mluvit o důvodech jejich činů. Je důležité pochopit jejich názor a bez odsuzování poukázat na chyby v jejich vzorcích myšlení. Čím více zažívá radikalizovaná osoba úzkosti, tím těžší pro ni bude se otevřít a akceptovat pomoc. Každý případ je jiný a musíme přijít s metodami, které budou fungovat pro všechny. Stanislaw Czerczak zdůrazňuje, že osoba, která odchází z extrémistické komunity, by neměla být ostrakizována. Zaslouží si respekt za to, že se rozhodla bojovat a odejít z toxického prostředí.

„Navštěvuji školy a povídám studentům o svých zkušenostech. Myslím, že to má na ně vliv. Když před nimi stojí muž s tetováním po celém těle, mluví stejným jazykem jako oni, povídá o přibězích a historkách z vlastních zkušeností... Myslím, že to s nimi zůstane.“

„Návštěvy se liší škola od školy. Měl jsem dvoudenní návštěvy. První den jsme měli školení o symbolismu a totalitárních systémech, právních nařízeních v ústavě a trestním zákoníku umožňující prevenci radikalismu. To bylo zaměřeno na pedagogy a učitele. Prezentace byly vždy upravené na realistické a specifické potřeby každého místa. První den jsem navštívil mladé lidi. Společně s policistou nebo jinou autorizovanou osobou jsme se snažili ovlivnit emoce mého publika. Nemůžu si vzpomenout na jedinou školu, která by neměla zájem o další spolupráci s mou nadací po tomto typu workshopu. Podobné workshopy pořádám od roku 2011 společně s Asociací Nigdy Więcej a Institutem pro společenskou bezpečnost. Bohužel moje spolupráce se školami oslabila od roku 2015.“

„Mluví jinak ss členem pseudofotbalového fanklubu a klukem, který je součástí politické strany a kterého radikalismus se opírá o politickou ideologii. Každá konverzace musí být zúžena na lidskou úroveň, to je ta nejdůležitější část.“

„Fungování Nadace CODES je inspirováno Spojenými státy a Švédskem. Spolupracovali jsme s italským ministerstvem spravedlnosti a americkou organizací Life After Hate (Život po nenávisti). Vyškolili jsme více než 80 policistů z každé okresní policejní stanice v policejních stanic v Lubušském vojvodství,“ **říká zakladatel Nadace CODEX.**

Být entitou, ne předmětem – šarm radikalismu

Charakterové rysy, které určují, že se někdo přidá k extremistickému hnutí, se nedají rozdělit mezi pravicové a levicové. Není to o pohlaví, rase, věku, náboženství ani sexuální orientaci. Co je tak lákavé na vizi vytvořené extremistickými hnutími? Je to pocit sounáležitosti se skupinou, pocit, že když jdeme spolu po ulici, nikdo nás nemůže ohrozit. Jeden za všechny a všichni za jednoho! Je to klišé, ale vždy to funguje. Mladí lidé se tím chtějí definovat. Podle mého protagonisty žijeme ve společnosti, kde jsou jedinou hodnotou peníze. To mnoho lidí frustruje. Materiální věci jsou jedinou hodnotou osoby. Mnozí s tím nesouhlasí. Naneštěstí, místo toho, aby tento nesouhlas použili ke změně světa a stavbě nové společnosti, snaží se celý systém zničit.

„Patřit ke skupině je velice lákavé. Nezáleží na tom, jestli je to online nebo v reálném životě, ale utvrzuje nás to v tom, že jsme důležití a máme lepší hodnoty než peníze. To nám dává pocit mise, víru, že můžu změnit svůj osud. Pokud z dnešních sloganů odstraníte nenávisť, zjistíte, že extrémisté z Pochodu za nezávislost nekřičí ‚Nasrat na Židy!‘ Jejich odkaz je úplně jiný. Říkají: ‚Potřebujeme ochránit svou kulturu a své hodnoty před hrozbami.‘ Muslimové, uprchlíci, LGBT+, vždy je tady nějaký nepřítel. A když k tomu

přidáte drogy a potřebu dominovat..." říká Snatlslaw Czerczak a dodává: „Musíme si v tomto případě pamatovat, že pod pocitem moci se skrývá pocit strachu. Být součástí extremistické skupiny je vždy odpovědí na naše vlastní strachy. „

Emoce vyvolány tím, že jsme součástí radikální skupiny, jsou stejně návykové jako jiné drogy. Radikálem se můžete stát v každém věku. Kromě jednotlivých charakterových rysů, jsou důležitými faktory naše životní zkušenosti a lidé, se kterými se setkáváme.

Čím dřív zakročíme, tím lepší jsou výsledky.

„To, že jsem přestal být extremistou, neovlivnilo moji osobnost. Každý týden se na dálku účastním meetingů se svými americkými přáteli. Naše skupina se skládá z bývalých členů mexických gangů, neonacistů, atd. Lidí, kteří jsou závislí na alkoholu, koksu. Dvacet let po tom, co jsem odešel z hnutí, pořád potřebuji podpůrnou skupinu. Nejsem rasista, podporuji homosexuální přátele a bojuji za jejich práva. Ale neodstraňuje to agresí, kterou mám v sobě, když vidím, jak policie bije ženy na Ženské stávkce. To ji ve mně budí, ale dnes už bitku nezačnu. Extremismus je choroba. Nemůže být smazána přes noc. Po zbytek svého života na sobě musím pracovat, pokud nechci, aby se mi vrátili staré násilnické vzorce. I malý zlodějíček může být extremistou, tak jako intelektuál, kterému život nevyšel tak, jak si ho plánoval. Zejména společenská frustrace může vést k pokročilému extremismu.“ **říká aktivista.**

Stanislaw Czerczak odešel z extremistické skupiny, když mu bylo 20 let. Jak dodává on sám, co si pamatuje, lákalo ho násilí, alkohol, drogy. Milovali jsme nával adrenalinu. Ale nebyl přirozený zločinec. Z domova si pamatoval hodnoty. Byly tak silné, že se rozhodl odejít ze skupiny v rozhodujícím momentu. Když dostane otázku, co mu chybělo od dospělých a jaká zpráva by mu pomohla rozhodnout se dřív, tvrdí, že nic takového nebylo. Radikální osoba musí v první řadě vidět problém a chtít ho změnit. Mladý Czerczak byl na výrazně extremistické cestě a na ničem, co řekli jeho rodiče, nezáleželo. Měl přístup k nejlepší psychologické pomoci, podpoře rodiny a i tak zažehl první jiskřičku změny, když se jako puberták zamiloval do dívky. Je to zdánlivě triviální, ale silný příběh. Ukazuje důležitost rychlé reakce a konverzace s mladými lidmi, jakmile vidíme první znaky radikalizace.

„Můj přítel je mezinárodní specialista na radikalizaci. Jednou jsme sledovali fotbalový zápas čtvrté ligy a obrátil mou pozornost na jednu důležitou věc. Někteří rodiče na zápas přivedli své děti. Mysleli to dobře. Své děti chtěli naučit soutěživost, férovou hru s respektem k soupeři. Ale během zápasu nadešel moment, kdy skupina nejvěrnějších chuligánských fanoušků běžela mezi fanoušky druhého týmu. Děti ve věku 10 až 11 let je následovaly. Ti, kteří utíkali se skupinou, si úplně neuvědomovali, proč běží. Tento incident v nich může vyvolat emoce, které je na stadion přivedou zpět, ale ne v roli hráče, nýbrž v roli fotbalového chuligána.“ **říká předseda Nadace CODEX.**

Nový život.

Dnes je Stanislaw Czerczak vysoce respektovaným občanem. Jeho nadace je jednou z mála v zemi, která pomáhá lidem ohroženým extremismem všeho druhu. I když je, dle Czerczaka, v Polsku nejrozšířenější extremismem pravicový. Pokud ten levicový existuje, je jeho dopad minimální. Říká, že pokud začnete bitku mezi nejlepším a nejagresivnějším levicovým extremistou a průměrným pravicovým radikálem, ti levicoví by neměli nejmenší šanci. Je těžké stavět se k oběma hnutím rovnocenně, když je rozsah neporovnatelný. Czerczak neobhájí nenávistní nebo agresivní jazyk, i když levicoví extrémisté bojují za obranu lidských práv. Pouze poukazuje na propagandu, která je dostupná pravicovým hnutím.

Czerczak pracuje v oblasti boje proti radikalizaci a akce proti diskriminaci od doby, kdy mu bylo 30 let. Přiznává, že jeho snem je vytvořit celostátní síť expertů, kteří by byli dostupní v každém kraji. Specialisté by byli odpovědní za systém rychlé komunikace a reakce na extremistické chování a aktivitu. Nadace CODEX se účastnila mnoha iniciativ, které šířily znalosti o extremistických hnutích. Cesta k současné pozici nebyla jednoduchá. Stanislaw Czerczak je jediný polský expert, který má zkušenost s členstvím v silně radikalizované skupině, a tak se dělí o své vědomosti s ostatními. Když se setká se svými bývalými kolegy, reakce jsou smíšené. Někteří skinheadi, podobně jako Czerczak,

ze skupiny odešli. Ale obvykle se vyhýbají tématu minulosti. Občas někdo Czerczaka kontaktuje s prosbou o pomoc. Ostatní jsou stále zapleteni do zločineckých aktivit a považují Czerczaka za zrádce, bez ohledu na to, kolik uběhlo let. Občas lidé mimo extremistické kruhy vyjadřují obdiv nad tím, co jako aktivista dělá.

„Narazil jsem na starou kamarádku ze střední školy. Po všech těch letech přiznala „Tak jsem se v devadesátých letech bála tebe a tvých kamarádů. A podívej se na sebe teď, žiješ si svůj nejlepší život, cestuješ po světě!“ Odpověděl jsem, „To bys nechtěla, skutečně... Když jsem prvně začal být skinheadem, nevěděl jsem, co skutečně dělám. Byl jsem jenom dítě. Chtěl jsem vzdorovat svým rodičům, kteří mě měli pozdě a z mojí perspektivy se chovali jako prarodiče. Necítil jsem pochopení. Kéž bych tenkrát věděl, že moje hledání dobrodružství a členství v mladické subkultuře budou mít dopad na celý můj život!“ **povzdechl si předseda nadace CODEX.**

Sport mě naučil vycházet s lidmi, říká bývalý neonacista

2 Pavlův příběh

Autor rozhovoru: Anna Sochorová

Pavel B. (kvůli bezpečnosti si nepřál uvést své pravé jméno, pozn.aut.), byl několik let součástí extremistické neonacistické skupiny na Slovensku. Z vlivu pravicových extremistů se mu ale podařilo dostat a teď chce pomáhat dalším členům najít cestu ven.

Několik let jste byl součástí extremistické skupiny. Můžete popsat, jak jste se do tohoto prostředí dostal a co Vás do něj vtáhlo?

Začalo to zdánlivě nevinně. Imponoval mi nacismus a Adolf Hitler. Na internetu jsem sledoval videa z 30. let v Německu, například pochody SS nebo projevy Hitlera a Rudolfa Hesse. Líbila se mi atmosféra tehdejší doby, třeba jak jsou lidi disciplinováni. Pak jsem se podíval na dokument o pravicovém extremismu a zjistil jsem, že mám stejné názory jako jeho protagonisté. V tu chvíli jsem byl rozhodnutý vstoupit do neonacistické skupiny. Věděl jsem o jedné v mém městě. Začal jsem se tedy pohybovat v jejím okolí, členové si mě začali víc všimnout a nakonec mě sami oslovili. Dostat se tam nebylo nic těžkého.

Jak dlouho jste byl součástí skupiny?

Do skupiny jsem vstoupil někdy kolem roku 2005. Byl jsem na střední, mohlo mi být tak 16. Měl jsem konečně pocit, že někam patřím a že mám kamarády, kteří při mně stojí, což ale ve většině případů nebyla pravda. Odejít se mi podařilo až v roce 2014.

Co jste v rámci skupiny podnikali?

Většinou jsme se akorát poflakovali po městě. Někteří členové se chodili prát, toho jsem se ale nikdy nezúčastnil, protože jsem se bál následků. Policie o nás věděla, občas se stalo, že všem kontrolovali občanské průkazy. Hlavně po různých bitkách. Často skončil někdo ze skupiny ve vězení. Součástí byla i organizace politických demonstrací a neonacistických koncertů, kam občas přijížděli i neonacisté ze zahraničí, třeba Česka, Polska nebo i Srbska. Měli jsme dokonce i merch (smích).

Když už se bavíme o členech, jaký byl průměrný věk a vzdělání?

Byli tam různě staří lidé, od pubertáků až po čtyřicátníky. I vzdělání bylo různé, někdo neměl ani maturitu a někdo měl titul. Ti vzdělanější pak často rozkazovali těm méně vzdělaným. Zároveň platila určitá hierarchie, takže ti starší se většinou s mladšími nebavili. Motivy pro vstup byly různé, ale lidé chtěli mít hlavně pocit, že někam patří.

Jak na Vaše působení ve skupině reagovali rodina a kamarádi mimo toto prostředí?

Moji původní kamarádi se se mnou postupně přestali bavit. Na začátku se mi snažili to členství vymluvit, byl jsem ale dost tvrdohlavý, takže to nikam nevedlo. Moji rodiče o mě měli strach a vůbec nechápali, proč se pohybuji mezi takovými lidmi.

Jak moc jsou extremistické skupiny na Slovensku rozšířené?

Není jich mnoho, ale jsou hlasité a známé svojí hloupostí, takže to vypadá, že jich je hodně.

Kdy a jak jste došel k názoru, že chcete z tohoto prostředí odejít?

Postupně jsem si začal všimnout, že vědomosti nejsou ve skupině tak důležité. Ti lidé žijí v určité bublině a nechtějí přemýšlet o jiných názorech. Také mi vadilo, že takzvaně kázali vodu, ale pili víno. Tvrdili třeba, že kdo hulí trávu, je troska a je třeba ho zabít. Sami ale brali drogy a chlastali. Někteří byli i součástí mafie. Jeden člen dělal realitní podvody a jako bílé koně nastrkoval Romy. Další kradli a pašovali zboží. Hodně z nich je teď ve vězení za drogy, domácí násilí a dokonce i za vraždu.

Celkově se tam šířili nenávistné myšlenky a konspirační teorie.

Jaké třeba?

Bílí lidé jsou v ohrožení. Romové parazitují na státě a jsou to nepřátelé národa. Takové neonacistické ideje. Co se týče konspirací, tak já třeba věřil teorii HAARP (stroje ovládají počasí, pozn.aut.).

Jak proběhl samotný odchod? Báli jste se, že Vám v něm budou ostatní bránit?

Odejít bylo překvapivě jednoduché. Postupně jsem se s nimi přestal scházet a nikoho ani nenapadlo se zeptat, co se děje a jestli jsem v pohodě. Poznal jsem, že to opravdu nebyli mí praví kamarádi a i to mi pomohlo v odchodu. V jiných zemích, třeba v Rusku nebo Americe, by byl odchod mnohem horší. Tam jsou ty skupiny radikálnější. Označili by mě za zrádce a zmlátili, nebo dokonce zastřelili. Třeba v Rusku jsou víc militantní, mají i vojenské výcviky. Často se jim povede se infiltrovat do armády a stát jim nechává volnou ruku. Třeba při zbití přistěhovalce nejsou ani trestáni.

Pomohlo Vám k odchodu ještě něco kromě nezájmu členů?

Určitě mi hodně pomohl sport. Potřeboval jsem si někde vybit agresí a tak jsem začal dělat box a thai box. Tam jsem poznal lidi jiných národností. Byli tam Vietnamci, mišenci, dokonce i jeden kluk z Kazachstánu. Součástí tréninku byla často práce ve dvojicích nebo ve skupině, takže jsem se prostě musel naučit s těmi lidmi vycházet a přijmout je. Když jsem je víc poznal, došlo mi, že ta pravicová nenávist je založená na lžích a je úplně zbytečná. Teď už bohužel na skupinové sporty nemám tolik času, chodím ale třeba běhat.

Bylo náročné si po odchodu najít kamarády mimo skupinu? Zůstal jste v kontaktu se členy?

Co se týče bývalých kamarádů, ozval jsem se jim. Měli blbě řeči, ale promluvíli jsme si a teď jsme si zase blízko. S členy skupiny jsem přerušil kontakt. Dodnes se sice bavím tak se třemi z nich, oni už se ale nachází také mimo to prostředí a jsou otevření jiným názorům.

Jaký byl jejich důvod k odchodu?

Měli různé důvody. Někdo se jednoduše ráno vzbudil a řekl si, že už ho to nebaví. Další přestali věřit těm myšlenkám, nebo si založili rodiny.

Úspěšně jste dokončil studium historie. Proč jste si vybral zrovna tento obor?

Pozitivní vztah k historii jsem měl už od dětství, bohužel jsem ale během dospívání uvěřil nacistické ideologii a názory odborníků jsem úplně popíral. Když jsem byl starší, začal jsem číst knihy a články o zločinech nacistů a postupně mi docházelo, že tyhle zvěrstva by si asi nikdo nevymýšlel. Chtěl jsem dějepis studovat více. Teď bych chtěl být učitel dějepisu, abych mohl dětem ukázat pravdu a odvrátit je od stejného dospívání, jako jsem měl já.

Kontakt jsem na Vás dostala přes organizaci Mládež z ulice. Proč jste s nimi navázal spolupráci?

Organizace pomáhá lidem s odchodem z extremistické scény. Spolupráce začala minulý rok a to na základě jednoho rozhovoru, který vyšel se mnou a dalším bývalým členem. Já bych chtěl právě lidem pomáhat vymanit se z toho prostředí. Takovýchle organizací bohužel moc není a ti lidé, jak jsou zmanipulováni, tak si stejně většinou nedají říct.

Jak si vysvětlujete, že Ludová strana Naše Slovensko se těší popularitě?

Myslím, že hodně lidí volí Kotlebu, protože jsou frustrováni ze současné politické scény a myslí si, že on něco změní. Kotleba se taky dost přizívuje na koronakrizi. Šíří fake news, třeba že součástí očkování budou čipy na sledování obyvatelstva. Lidé jsou zoufalí a věří mu. Naštěstí jim ale pomalu klesají preference, protože za sebou mají členové strany hodně skandálů. Já jsem ho volil, když poprvé kandidoval v roce 2010, pak už nikdy.

Máte nějaký nápad, jak eliminovat členství v těchto skupinách?

Nejdůležitější je podle mě vzdělání a boj proti fake news. V dnešním světě je jednoduché se ztratit v internetové záplavě lží.

3 My nevidíme vás, vy nevidíte nás – Petr Sobol

Baník Ostrava patří k nejslavnějším klubům v České republice. Fanoušci ostravského celku dokážou vytvořit atmosféru, ze které všem na stadionu běhá mráz po zádech, zároveň však mají velmi problémovou pověst. Do jejich jádra se dostal i náš respondent.

Ti ricordi i tuoi inizi? Cosa ti ha portato allo stadio e agli spalti?

Dostal jsem se k tomu na střední škole, fotbal jsem totiž začal sledovat v době, když jsem procházel pubertou. Fandil jsem Baníku a dodnes si pamatuju na první zápas, který jsem navštívil. Bylo to v roce 2002, Baník hrál se Spartou a doma vyhrál 1:0. Na obou stranách byly hvězdy, které se dnes už jen tak nevidí. Šli jsme na stadion v šálách a zamířili jsme do kotle. Celý stadion fandil, byla tam parádní atmosféra.

Co vás na kotli lákalo?

Chodil jsem tam pravidelně. Pokaždé tam byla sranda. Doma to bylo o fandění, dělali jsme atmosféru. Měl jsem to štěstí, že jsem zažil titul Baníku. Bazaly bývaly plné, my jsme tvořili choreografie a během nástupů týmů jsme pak sledovali, jak to vypadá. Dodnes mi z toho běhá po těle husí kůže. Postupně jsem se ale z kotle přemísťoval do dalších sektorů, až jsem skončil na tribuně.

Ostravští fanoušci jsou vyhlášení po celé republice, na mnoha místech ale nemají dobrou pověst. Byl i kotel rozdělen na více skupin?

Kotel byl sám o sobě vždy v pohodě. Bylo to ale rozděleno na dvě části, přičemž jedna z nich byla oblečená v teplácích a v černém – a to byli chuligáni. Doma se fandilo, ale na výjezdech bylo poznat, kdo je kdo. I když to člověk aktivně nevyhledával, tak se často nějakým způsobem dostal k tomu, aby někoho vystrašil.

Můžete nám prozradit, jak jste se během venkovních výjezdů projevoval vy?

Dostal jsem se ke krádežím šál nebo vlajek. Potom jsme to na stadionu demonstrativně zapalovali. Asi to bylo dáno i dobou, protože tehdy policisté nebyli tak přísní, jako jsou dnes. Nevím, jestli by si to dneska někdo mohl dovolit.

Vybaví se vám i nějaké konkrétní vzpomínky?

To ano. Třeba v Olomouci, kde před námi stáli stejně staří kluci, jako jsme byli my. Zařval jsem na ně, ať nám dají šály a jdou pryč. No a oni je nám dali a šli. V Liberci jsme zase u kotle hostů strhli lidem šály a schovávali jsme je. A při cestě do Jablonce jsme jeli přes Tanvald, kde byla snad jediná otevřená večerka. Ta ale ten den dopadla hodně špatně a od té doby už otevřená nebyla. Bylo nás tam 300 Baníkovců, a jestli zaplatili dva, tak to bylo hodně. V té době to bylo úsměvné, ale dnes je to s odstupem času k zamyšlení. Jablonec byl pro mě i prvním zlomem, kdy jsem začal přemýšlet o tom, proč v tom kotli jsem.

Co se stalo?

Byli jsme zvyklí, že když někomu vezmeme šálu, nebo děláme neplechu, tak že se stavíme proti sobě rovným – výškou i věkem. Ideálně jeden na jednoho, dostanete po tlamě, zvednete se a jdete dát. Právě v Jablonci ale čtrnáctiletí Baníkovci kradli šály osmiletým klukům. Seřval jsem je, tu šálu jsem jim vzal a odnesl zpátky dítěti, které plakalo. Tehdy jsem se začal ptát, jestli to je to, co vlastně chci.

Takže jste se z kotle začal vytrácet?

Začal jsem si říkat, že už toho nemusím být součástí. V Baníku navíc byly různé spory s majitelem, padalo se, začala tam vznikat i řada skupinek. Když jsem byl v kotli já, tak se poslouchala jedna hlava. Ale najednou tam bojovalo o slovo několik skupinek a výsledek byl takový, že se nedělo nic. I to mě donutilo, abych se na fandění podíval jinak a šel od toho.

Co vás vůbec na kultuře chuligánství přitahovalo?

Když to vezmu očima dospělého člověka, tak jsem měl asi jiný žebříček hodnot. Když jsem nějak potřeboval zabít volný čas, tak jsem našel tuto možnost. Přišlo mi to zajímavější, než lepit auta nebo letadla, přišlo mi zajímavé fandit Baníku a chodit v klubových barvách. Časem bych to ale v žebříčku hodnot posunul dolů.

Mezi chuligány jste patřil k těm mírnějším. Jak tenká je ale hranice toho, aby člověk spadl do radikálnější skupiny?

Je to o rozhodnutí každého jedince. Je to o tom, jak chcete vést svůj život a jak se chcete vyvíjet. Jsou lidé, kteří někomu potřebují dát po tlamě, což je uspokojí. Samozřejmě je s tím ale spojená i velká míra rizika.

Bylo pro zájemce těžké se mezi radikální fanoušky dostat?

V té době, když člověk chtěl, tak věděl, kam si má zajít pro informace. Fungovala i hospoda chuligánů, takže když se člověk někam chtěl přidat, tak věděl, co pro to má udělat.

Báli se lidé fanoušků z Ostravy, když jste přijeli do jiných měst?

Určitě z nás měli respekt. Pamatuji si třeba na kolonu z pražského Strahova nebo na to, když jsme jeli z Teplic a po trase nebyla otevřená ani jedna hospoda. V Brně nás zase vyhodili z nějakého předměstí a hodinu a půl s námi jezdili po městě. Vlákem jsme cestovali na takzvaný chacharpas, málokdy se platilo. Buď nás pak vyhodili, nebo nás donutili zaplatit. Neřešilo se to. A policisté taky byli klidnější. Platilo pravidlo „my nevidíme vás, vy nevidíte nás“. Za těch deset let se to ale změnilo.

Doba se neustále vyvíjí. Měli to podle vás chuligáni dříve lehčí, než to mají teď?

Pravidla jsou pořád stejná, ale kluci jsou více hlídání. Facebook a média jsou totiž stále v rozmachu. My jsme měli ICQ a maximálně tehdy začínal Skype. Dnešní kluci si ale ani sami neuvědomují, co na sociální sítě nahrávají. Dají si sice pásek přes oči a mají kostičkovaný obličej, oni je ale poznají podle postavy nebo oblečení. Sami ani neví, jak moc policistům nahrávají.

Mezi fanoušky a policisty bývají vyhrocené vztahy. Mohou ale za všechny střety jen fotbaloví chuligáni?

Pamatuji si, jak jsme jeli na Spartu. Všechno bylo úplně v pohodě, pak jsme šli na stadion, kde měl sekuriták ovázané ruce leukoplasty. Měl matice na každém kloubu a říká: Co vy socky z Ostravy, co tady děláte. Chápu, že někteří fanoušci jsou opilí nebo agresivní, ale chovat se ke skupině jako k pövlu, to není košér. Pak se to na Letné semlelo, byla tam rvačka se sekuritáky a policisté se přidali na jejich stranu. Ale když viděli, že sekuriták mlátí hlavu nehlava fanouška, tak dělají, že nic nevidí. Vždy tam musí být nějaká iniciativa a já nevěřím, že to vždy bylo vyprovokované jen ze strany fanoušků.

Dostával jste i vy k potyčkám na stadionech?

Neměl jsem zapotřebí tyto situace vyhledávat, ale na druhou stranu, když se něco naskytlo, například že někoho napadl sekuriták, tak člověk musel zakročit. Byl jsem tam za fanoušky, a když někdo mlátí vašeho fanouška, tak ho nenecháte. Někdy to byla jen hra, policistům se bouchne do plexiskla, hodí se rachejtle a uteče se. Z dospělého pohledu to ale vidím jinak. Je to k zamyšlení. Dnes už navíc každý ví, co děláte. Můžete mít ve skupině patnáct lidí, ale jeden z nich klidně může být napojený na kriminálku a předávat jim informace.

Byl jste někdy také aktérem nějaké předem domluvené rvačky mimo fotbalové stadiony?

Reálně jsem nikdy na žádné domluvené bitce nebyl. Ale samozřejmě, že když se na náměstí přišli porvat nějakí lidé, co mlátili mladé Baníkovce, tak jsem pomohl Baníku, abychom jim dali za vyučenou. Papirově to sice má rodina nebyla, ale vnitřně ano. Baník mám pořád v srdci.

Je problém se na taktovou domluvenou bitku dostat?

Vím, že se domluvené rvačky vždy sjednávají předem. Když se tam chcete dostat, tak vás vezmou. Jsou tam pozorovatelé, kteří to natáčejí, ale i zdravotníci kvůli ošetření. Rvou se třeba i vysokoškoláci, je to pro ně asi adrenalin.

Jaký je vůbec váš názor na domluvené střety mezi dvěma tábory?

Když se domluví dva kluci v ringu a dají si po tlamě, tak je to sport. Ale když se domluví partička na poli, kde je nikdo nevidí, tak se to nesmí. Je to o nějaké úvaze. Ví, že jdou proti sobě, trénují a mohou vyhrát nebo prohrát. V jednom případě je to sport, ve druhém je to přes čáru.

Říká se, že takové rvačky mají předem jasně daná pravidla. Jsou ale dodržována?

Pravidla platí. A když neplatí, tak si na to ostatní týmy dávají pozor a pak s nimi třeba nechtějí bojovat. Taky mohou škodit i jejich klubu tím, že jim na „oplátku“ zničí stadion. Pravidla jsou jasně daná, a když například nejsou dovolené žádné zbraně a přijdete tam s tyčí, holí nebo noží, tak zaplatíte. Rvačky byly v tomto směru férové.

Jsou tyto bitky spojené s každým výjezdem?

Nemusí to tak být. Jsou totiž kluby, které nemají chuligány vůbec. Pamatuju si ale, jak jel Baník na zápas do Ruska proti Spartaku Moskva. Byla tam domluvená bitka dvacet na dvacet. Baníkovci dostali a během patnácti vteřin byl konec. Následně ale chuligáni Moskvy chválili Baníkovce, že se toho vůbec účastnili. Týmy z Anglie už takové „koule“ neměly.

Dostal jste se někdy i vy do nějakého nebezpečí?

Vybavuje se mi historka z Prahy. Baník hrál v Ďolíčku, tehdy se stavěl Eden a my jsme parkovali v Tesco. Byl to první výjezd mé ženy. Po zápase fanoušci Bohemky přišli k výstupu z našeho sektoru a začaly lézat dlažební kostky. Policisté udělali koridor a neřešili, kdo jak přijel. Všichni jsme tedy šli pěšky na vršovické nádraží. Za námi byli fanoušci Bohemky. Na nádraží jsme čekali na vlak, do kterého pak Baníkovci naskákali a policisté ohlásili konec akce. Jenže nás tam zůstalo několik, co jsme přijeli autem a věděli jsme, že fanoušci Bohemians se na nás připravují schování v uličkách. Policisté nám řekli, abychom jeli tramvají, nakonec nás ale odvezli autem do Edenu a hlídali nás.

Známé jsou také fanouškovské družby – například ta Baníku a polských Katovic. Jaké s tím máte zkušenosti?

Pamatuji si na můj první výjezd do Katovic. Tehdy jsme nešli do kotle, ale měli jsme baníkovské barvy a seděli jsme na tribuně naproti kotli. Byl to neskutečný zážitek. Celý stadion byl jednotný, byl tam citit klubismus, všichni fandili. Nikdo se nedívá, jak vypadáte, ale máte šálu a jste přítel. Podruhé jsem byl v kotli a to byl ještě větší zážitek. Donesli jsme si tam vlajky, které jsme mohli dát přes jejich. Nebyli jsme cizí, byli jsme Baník. Donesli jsme tam nějaký alkohol, oni nás zase přivedli na stadion a pak odvedli k autu. O nic jsme se nestarali.

Může být fotbal z pohledu fanoušků v Polsku i nebezpečný?

Určitě, je tam strach, ví o sobě, například Krakov a Katowice. Když procházíte městem, tak se ví, kde je bezpečno a kde ne. Kde můžete v klubových barvách, ale kde už nesmíte.

Katovice mají taky ve svém okolí spoustu malých měst a obcí, například Chotzów, Bytom, Zabrze, nebo Myslowice, kdy jsou katovičtí s fanoušky buď ve spojení, tedy družbě, nebo na ostří nože. Jsou schopni zastavit vás na dálnici, vytáhnout ven z auta, pobrat vám šály a zmlátit vás, což měli hodně v oblíbě z Bialska. Takže když v Polsku jedete na fotbal, tak bez šál a podobných věcí, které připomínají váš klub.

Jací jsou polští rowdies?

Jsou specifičtí. Věří v klubismus, ale jsou schopní pobít se i na stadionu. Seskočí z tribuny, jdou přes celé hřiště a porvou se. Na fanoušky se pak používají i vodní děla, nemají s tím problém. U nás by se z toho po*rali, hlavně v médiích. Jiné je to v Polsku i s domluvenými rvačkami. Tamní kluby totiž mají spřátelené týmy v nižších ligách. Nemusí tak jezdit přes celé Polsko, ale například do Varšavy vyjede dvacet lidí s Katovic a zbytek pak posbírají v okolních dědinách.

Vy už jste z ostravského kotle pryč, ale sledujete ještě Baník?

Rád se na ně podívám. Fandění mi totiž dalo hodně zkušeností, zážitků i vzpomínek.

Nyní se taky věnujete různým dobročinným aktivitám. Co vás k tomu přivedlo?

Je to super věc. Děláme to i s ostatními fanoušky a ukazujeme tam i naši jinou tvář. Spolupracujeme s nemocnicemi, děláme Ježíšky, organizujeme dětské dny. Bohužel jsme letos kvůli koronaviru nic nerozjeli, protože nemáme prostředky, ale hned jak to bude možné, tak se do toho zase pustíme.

OSVĚDCENÉ POSTUPY

i. Osvědčené postupy využívání sportu k prevenci a potírání radikalizace

Osvědčený postup z Polska

Název akce	Naděje pro Mundial
Země	Polonia
Kontaktní údaje	Stowarzyszenie "Nadzieja na Mundial" ul. Narbutta 42/20 02-541 Warszawa +48 502 573 323, 606 838 757 https://nadziejanamundial.pl
Trvání akce	dlouhodobě (od roku 2005)
Cíl/hlavní záměry akce	Posílení postavení dětí ze sirotčinců/pěstounské péče
Popis akce	<p>Asociace se soustředí na podporu dětí a mládeže, kterým hrozí vyloučení v důsledku nedostatečných rodinných vazeb a správních podmínek pro vývoj. Zaměřuje se především, ale ne exkluzivně, na děti ve věku 12 až 17 let z pěstounské péče. Obecně nejde o jednotlivce, kteří měli potyčky se zákonem, program tedy můžeme popsat jako program s vazbou na PVE.</p> <p>Aktivity zahrnují vybavování domovů pro děti a mládež sportovním náčiním, trénink mladých lidí relevantní pro jejich budoucí práci v oblasti sportu – učí se, jak organizovat sportovní události, připravují se na práci trenéra (tábory, workshopy, individuální konzultace).</p> <p>Nejznámějšími projekty jsou Polský pohár a Světový pohár pro děti z dětských domovů. Oba projekty jsou organizovány každý rok (rok 2020 byl výjimkou kvůli pandemii Covid-19), oba zahrnují tucty týmů, které jsou plně vybaveny, ubytovány a přepraveny díky podpoře soukromých sponzorů. O každý tým se stará dobrovolník, často migrant z dané země. Hry trvají jeden víkend a jsou organizované na prestižních místech Varšavy (například na stadionu Legia Warszawa). Účastní se jich fotbalové hvězdy, prominentní youtubeři, součástí jsou exhibiční zápasy a další atrakce. Jsou tu také speciální trofeje včetně ceny Fair play. Nejsou tady žádné dívčí kluby, ale některé týmy jsou smíšené a některé výhradně ženské. Sponzory jsou Polská FA, Ministerstvo sportu, Ministerstvo vnitra a veřejnoprávní televize. V roce 2020 získal projekt cenu Nadace UEFA pro děti.</p>

Dopad

V roce 2010, kdy jsme organizovali první Polský pohár pro děti z dětských domovů, byl v mnohých institucích jeden míč a děti si s ním kopaly před domovem. Dnes v Polsku a na celém světě, pravidelně trénuje fotbal několik tisíc dětí z dětských domovů a víc než 10 000 dětí z pěstounské péče a vzdělávacích institucí ze 44 zemí se účastnilo našich turnajů – říká Agat Brandt, člen asociace.

Asociace dává příklad osiřelých chlapců, kteří se účastnili pohárů, přestěhovali se do Varšavy a stali se profesionálními fotbalisty/trenéry. Jejich kurzy „trénuj kouče“ dosáhly v posledních třech letech na 100 mladých lidí. Jsou organizovány ve spolupráci s FA a UEFA a zahrnují juniorní kouče a UEFA „C“.

- Naše vyhodnocení ukazuje, že 100% účastníků kurzy dokončilo a složilo zkoušku, 90% začalo pracovat nebo pokračovalo ve svém vzdělávání – to je velmi dobrý ukazatel v prostředí pěstounské péče. Díky kurzům získali účastníci nejenom profesionální dovednosti, ale také si značně zlepšily své měkké dovednosti, což jim pomáhá být úspěšní v každodenním životě – vysvětluje Brandt. Asociace získala pozitivní zpětnou vazbu z dalších zemí (děti se lépe učí, zlepšují své chování, více respektují jiné kultury, atd.)

Přenosnost a opakovatelnost projektu/iniciativy a výsledky

Světový pohár je iniciativa, která má mezinárodní dopad. Podobné lokální turnaje mohou být organizovány v ostatních zemích s použitím základního know-how. Jak tvrdí sama asociace, nejtěžší částí je získání sponzorů a kontaktů. Je třeba uznat, že asociace zvládla tuto práci velmi dobře.

Program kurzů zaměřený na profesionální trenéry pro mladé a osiřelé lidi je také replikovatelný bez zdánlivě velkých změn (dobrý prostředník s národní fotbalovou asociací nepostradatelný).

Osvědčený postup z Polska

Název akce/iniciativy	Etnoliga
Země	Polsko
Kontaktní údaje	Fundacja dla Wolności ul. Ordynacka 9 00-364 Warszawa +48 502 070 701 https://www.etnoliga.org
(pokud známé)	
Trvání akcei	dlouhodobě (od 2005)
Cíl/ hlavní cíle akce	zapojení uprchlíků a migrantů Posílení ženských hráčů Viditelnost LGBT+ Propagace férové hry
Popis akce	<p>Etnoliga je dlouhodobý sociální program. Byl založen s cílem aktivovat rozdílné komunity pomocí fotbalu, posílit uprchlíky, ženy, LGBT+ a další znevýhodněné skupiny. Lidem různého původu, pohlaví a dovedností nabízí otevřený mezikulturní sportovní program. Během 15 let své činnosti se programu zúčastnilo kolem 2000 převážně mladých lidí z více než 110 krajín.</p> <p>Hlavní charakteristiky jsou inkluze – každý je vítán, kvóty pro ženy a migranty, smíšené týmy (intraskupinová integrace) antirasistický program, dobrovolnictví, extra aktivity mimo hrací plochu, zdarma, demokratické vedení, podpora pro uprchlíky kombinovaná s rozvojem komunit.</p>

Pravidelné aktivity zahrnují fotbalovou ligu a tréninky – kolem 10 hodin za týden pro zhruba 200 amatérů.

Program provozuje Nadace pro svobodu ve spolupráci se sítí Fare, místními autoritami a několika nevládními organizacemi kvůli výrazným finančním, komunikačním a dalším důvodům.

Dopad

Etnoliga je program PVE (hráč versus prostředí), jelikož propaguje toleranci a respekt k diverzitě a je postaven kolem budování kapacity a rozvoje přínosů, smysluplného zapojení, zkušeností leadershipu a mentoringu mládeže.

[https://www.unodc.org/documents/dohadeclaration/Sports/UNODC_sport_and_PVE_desk_review_Final.pdf p.15].

V tomto ohledu přispěla Etnoliga k posílení pozice žen v polském fotbalu a národních diskusích o rasismu a homofobii ve sportu. Vystavuje účastníky netypickému párování a smysluplným kontaktům v přátelském, ale kontrolovaném rámci. Kvalitativní efekty byly několikrát náhodně měřeny. Tyto průzkumy především ukazují růst úrovně přijímání rozdílů, efektivitu projektu v překonávání stereotypů v pohlaví a rase, zlepšení soudržnosti skupiny a získání dovedností pro řešení konfliktů. Přímé výstupy zahrnují psychologickou, pracovní a další specifickou pomoc, kterou získávají jednotlivci – hlavně uprchlíci.

Díky Etnolize jsem začala věnovat pozornost slovu „Negr“. Kdykoli jej někdo použije, okamžitě zakročím a vysvětlím, jak mluvit o Afričanech (žena, 25 let).

Tyto [sexistické a rasistické] vtipy mě začaly iritovat. Vždy byly v mém sousedství rozšířené. Ale teď vidím, na čem jsou založené (muž, 23 let).

Jednou, přesně po tom, co začala uprchlická krize, chlápek z druhého týmu uveřejnil něco jako „Muslimové, vypadněte z Polska.“ Nejdřív jsem ho smazal z Facebooku. Ale při druhé příležitosti jsem si s ním šel promluvit. Vysvětlil jsem mu, že jsem Muslim. Stejně jako mnoho mých přátel, kteří zde hrají. Byl skutečně zahanbený. Tuto lekci by jinde nedostal (muž, 29 let).

Byla jsem jediná dívka v klubu a pak, když mi bylo 13 let, nemohla jsem jít na zápasy. Ze sportu jsem na mnoho let odešla. Naštěstí jsem našla Etnoligu. Teď můžu zase hrát a být sama sebou. Akceptují mě jako ženskou fotbalistku a lesbu. A to je víc, než dostávám od své rodiny (žena, 26 let).

Program nemá dlouhodobé sponzory a závisí na jedno až dvouletých možnostech grantů a menších soukromých darech. Na druhé straně, díky jeho uznání a partnerstvím, které byly budovány během několika let, využívá mnoho bezplatných zdrojů, jako například dobrovolnictví nebo bezplatné místa konání. Program je udržitelný, což dobře splňuje potřeby, ale chybí mu schopnost rozvinout účast různorodých stakeholderů.

Přenosnost a opakovatelnost projektu/iniciativy a výsledky

Hlavní elementy Etnoligy mohou být snadno přizpůsobeny s určitými omezeními. Projekt nejvíce vyhovuje větším městským oblastem s rozptýlenými komunitami, kde je možné vytvořit bezpečné interaktivní prostředí. Pravidla férové hry, kvóty nebo aktivity mimo hřiště lze upravit dle lokálního kontextu, pokud je komunita vypracuje a splní požadavky inkluze. Vzhledem k extrémní otevřenosti, několika neobvyklým podmínkám hry, ale také potřebě budovat vztahy mezi různými aktéry, není možné projekt aplikovat jednorázově, a efekty jsou zjevné pouze po dlouhé době.

Nejlépeších výsledků je dosaženo, když jsou sportovní aktivity kombinované s prací účastníků z dalších odvětví – vzdělávací, profesní, environmentální atd. Sport, ačkoli v inkluzní formě, sám nevyřeší většinu životních problémů. Je nutné kombinovat jeho atraktivitu a pozitivní energii s dobrou nabídkou zapojení pro některé a přesnou analýzou potřeb druhých. Tento přístup může být efektivnější pro sledování hnacích faktorů radikalizace. Avšak mělo by být zdůrazněno, že fotbal jako takový, díky svému týmovému duchu, popularitě a

dalším vlastnostem, je často samostatným cílem jako spojujícím faktorem proti radikálním vlivům.

Link alla relazione

<https://www.etnoliga.org/en/media-2/>

Osvědčený postup z Itálie

Název akce/ iniciativy	"A chi mi rivolgo? prevenzione della violenza e sensibilizzazione in ambito sportivo: l'offerta di supporto in Ticino" – „Na koho se mám obrátit? Prevence násilí a zvyšování povědomí ve sportu: nabídka podpory v Ticině“ Kantonální strategie pro prevenci násilí zahrnující mladé lidi (0-25 let)
	Národní program „Mládež a násilí“
Země	Kanton Ticino, Švýcarsko
Kontaktní údaje	Office for the support of institutions and activities for families and young people (FOaG) SportForPeace Association National Cool and Clean program Radix Italian Switzerland Zonaprotetta dps.infogiovani@ti.ch associazionesportforpeace@gmail.com
Trvání akce	2017–2020
Cíl/hlavní cíle akce	Kantonální strategie pro prevenci násilí zahrnující mladé lidi (0-25 let) implementována v letech 2017–2020 byla v souladu s Národním programem pro mládež a násilí a zajistila provozní překlad 19 proveditelných opatření kolem rodiny, školy a sociální práce. Cílem akce je redukovat násilí, které se týká mladých lidí, posilovat pocit spolunáležitosti a obecný pocit bezpečí. V rámci strategie byla zdůrazněna důležitost propagace uctivého chování a předcházení násilí ve sportu.
	Orgány aktivní v sektoru v Ticině byly proto pozvány reflektovat na potřeby oblasti a možnosti budování partnerství s hlavním cílem informovat rodiny, federace, kluby a také obecně všechny zainteresované v mládežnickém sportu o různých službách, které fungují v oblasti prevence násilí ve sportu a jejich použití.
Popis akce	Jako součást kantonální strategie pro prevenci násilí zahrnující mladé lidi (2017–2020) byl zdůrazněn význam propagace uctivého chování a prevence násilí ve sportu. Jelikož v dnešním společenském kontextu je čím dál důležitější odhalit rizikové a ochranné faktory v rané fázi. Byly vytvořeny synergie mezi Úřadem pro podporu rodin a mládeže a dalšími preventivními orgány a aktivitami, které vedly k vypracování pokynů: „Na koho se mám obrátit? Prevence násilí a zvyšování povědomí ve sportu: nabídka podpory v Ticině“.
	Tyto Pokyny usnadnily zásah preventivními a podpůrnými opatřeními před tím, než se zjištěné okolnosti rozvinou v rizikové situace nebo problematické chování vyžadující účast celé komunity. Proto bylo zdůrazněno, že lidé, kteří jsou denně ve styku s mládeží, jsou první, kdo může identifikovat a nahlásit potenciálně nebezpečné situace.

Přístup včasného zásahu byl založen na čtyřech odlišných fázích:

1. Podpora prostředí příznivého pro rozvoj
2. Včasné odhalení známek rizika a zranitelnosti
3. Posouzení situace
4. Převzetí kontroly

V prvních dvou fázích byla zásadní role těch, kteří pracovali v blízkém kontaktu s mládeží, v tomto případě federací, asociací, klubů, pozorovatelů a rodičů. Zbylé dvě fáze byly naopak zodpovědností profesionálů a zahrnovaly převzetí kontroly nad situacemi, které již byly složité.

Implikace zdrojů

Rozpočet financující část nabídek zmíněných v Kantonální strategii pro prevenci násilí zahrnující mladé lidi je odpovědností různých oddělení, úřadů a veřejných i privátních institucí, které byly vyzvány k jejich dalšímu rozvoji. Další nabídky naopak vyžadovaly zvláštní financování a v tomto ohledu byly identifikovány zvláštní úvěry nad rámec současných provozních nákladů.

Dopad

Synergie, které vznikly mezi Úřadem pro podporu organizací a aktivit pro rodiny a mládež (FOaG), asociací SportForPeace (Sport pro mír), národním Cool and Clean programem, Radix Svizzera italiana a Zonaprotetta, vedly k rozhodnutí sepsat brožuru „Na koho se mám obrátit?“. Cílem brožury je představit federace a kluby, rodiny a obecněji všechny zúčastněné v mladickém sportu a vysvětlit, jak je využít. To vedlo v lepší koordinaci již existujících služeb v oblasti a k integraci s konkrétními nabídkami. Potřeba poskytnout konkrétní odpovědi na otázky a pochyby těch, kteří jsou v kontaktu s mladými lidmi v oblasti sportu, dále vedla také k rozvoji dokumentu „Practical Advice“ (Praktické rady) zahrnujícímu praktické denně aplikovatelné rady.

Během implementace Strategie pro prevenci násilí zahrnující mladé lidi, byla vypracována Prozatímní zpráva s cílem vyhodnotit aktivity implementované Strategii, což umožnilo vyhodnotit průběh skutečností projektu implementovanému proti násilí a restartovat nabídky prevence násilí.

Taková praxe je dlouhodobě udržitelná, protože vytvořené sítě zůstávají aktivní i po skončení projektu. Navíc byly tyto výdaje skutečnou investicí do blahobytu nových generací. Ekonomové například prokázali, že z každého franku investovaného v raném dětství se v budoucnu generuje úspora mez 4 a 9 franky.

Přenositelnost a opakovatelnost projektu/iniciativy a výsledky

Přenositelnost a opakovatelnost projektu/iniciativy a výsledky: Závazek k reflexi a koncepci, který si dali všichni účastníci se projektu, vyprodukoval užitečné nápady pro směřování a rozvoj podobných zásahů, které by mohly být přeneseny do jiných kontextů. Ne všechny zásahy definovány jako „prevence“ měly přímý dopad na redukci násilí zahrnující mladé lidi, a proto vědět, které nabídky fungují a jsou vědecky podloženy, představuje rozhodující faktor pro orientaci preventivních aktivit.

Úspěch a přenosnost popsání Strategie závisí na závazku, který jí může věnovat každý veřejný a soukromý aktér a také na dostupných finančních a lidských zdrojích. Kromě toho Strategický management identifikoval několik „osvědčených postupů“, které mohou přinést velký prospěch společnosti a novým generacím.

Znamení, které Strategie dala, je, že koordinace nabídek a zásahů je nejen možná, ale také potřebná. Ve skutečnosti nemůže být prevence násilí zahrnující mladé lidi ponechána pouze na příslušné orgány, ale musí také zahrnovat obce, rodiny, mladé lidi a různé orgány občanské společnosti, protože v

zásadě může fungovat pouze tehdy, existuje-li vzájemný závazek a předpoklad sdílené „společné sociální odpovědnosti“.

Je proto důležité, aby i ve světě sportu vždy existovalo větší povědomí a rozvoj společného jazyka a koordinace aktérů, pokud jde o včasnou intervenci. To podporuje integraci sportu do sítě prevence a stále účinnější osvěty.

Odkazy na projekty, obrázky z projektu

Prozatímní zpráva - <https://www.sportinforma.ch/wp-content/uploads/2021/08/intervento-precoce-2018.pdf>

Strategie pro prevenci násilí zahrnující mladé lidi - https://www4.ti.ch/fileadmin/GENERALE/INFOGIOVANI/Opuscolo_AChiMiRivolggo.pdf

Dokument "Practical Advice" (Praktické rady) zahrnující některé denně aplikovatelné praktické rady - https://www4.ti.ch/fileadmin/GENERALE/INFOGIOVANI/PoliticheGiovani_Pubblicazioni/Strategia_prevenzione_violenza/Scheda_consigliatrici.pdf

<https://www.sportinforma.ch/>

Osvědčený postup z Itálie: Sport proti násilí a vyloučení SAVE

Název akce/iniciativy

Sport proti násilí a vyloučení (SAVE)
PARTNEŘI PROJEKTU

■ Coordinator: Lithuanian Sports University – LSU (Lithuania)
<https://www.lsu.lt/en/>

■ Facoltà di Kinesiology University of Split –KIFST (Croatia)
<http://eng.unist.hr/>

■ Università di Palermo –UNIPA (Italy) <http://www.unipa.it/>

■ Università di Sarajevo – UNSA (Bosnia and Herzegovina)
<http://www.unsa.ba/>

■ Università di Novi Sad – UNS (Serbia) <https://www.uns.ac.rs/en/>

■ Lithuanian Union of Sports Federations – LUSF (Lithuania) <http://www.lufs.lt/>

■ World University Service –WUS (Austria) <https://www.wus-austria.org/>

■ DEFOIN (Spain) <http://www.defoin.es/>

■ CESIE (Italy) <http://cesie.org/en/>

Kontaktní údaje

+370 37 302 621
lsu@lsu.lt
emiliano.mungiovino@cesie.org

Trvání akce Rok implementace

30 měsíců
1. leden 2018 – 30. červen 2021

Cíl/hlavní cíle akce

Projekt se soustředil na podporu a implementaci opatření EU týkající se posílení prevence a boje proti rasismu a násilí mezi mládeží ve sportovních klubech, především zaměřený hlavně na místní sporty, amatérské a rekreační sporty ve vztahu k několika opatřením EU, pokynům a doporučením jako například Bílá kniha pro sport (White Paper on Sport).

CÍLE:

- Definovat kompetence potřebné k předvídání, vyhýbání se a zastavení násilí, vyloučení a netoleranci prostřednictvím sportu, využití sportu jako nástroje pro vyřešení konfliktu.
- Zahrnout řešení konfliktu do budoucích osnov univerzit a programů celoživotního vzdělávání.
- Vytvářet kapacitu sportovních vzdělávacích institucí pro efektivní využívání nástroje řešení konfliktu.
- Testování osnov ve spolupráci se zúčastněnými stranami, adaptace nové studie – programu spolu s novými sportovními vzdělávacími programy a studii dle potřeb společnosti v souladu se sportovní-vzdělávací institucí.
- Zprostředkovat aktivní dialog mezi společnostmi, sportovní asociací a sportovní vzdělávacími institucemi.

CÍLE PROJEKTU:

- Rozpoznat a zvýšit získávání dovedností a kompetencí jako disciplína, týmová práce a vytrvalost prostřednictvím neformálních vzdělávacích aktivit ve sportu.
- Poskytnout vhodné opatření, ve kterém budou určeny kompetence zabezpečovat lepší pochopení základních a obecných konceptů správného společenského chování.
- Umožnit mládeži praktikovat sport kolektivně a v organizované struktuře.
- Podpořit sportovní kluby, které se věnují běžně rozšířeným sportům v rozšíření jejich služeb a zapojit mladé lidi do sportu.
- Propagovat dialog a sdílení osvědčených postupů prostřednictvím integrace sportovních kompetencí do každodenní praxe.
- Podpořit mezikulturní dialog, pocit sounáležitosti a účasti, skrze klíčové sportovní kompetence přispívající k sociální soudržnosti a integraci společnosti.

Popis akce

SAVE – Sport proti násilí a vyloučení, založila Evropská komise v rámci sportovního programu Erasmus +KA2: Podpora partnerství pro spolupráci (rozpočet projektu – 365 600 Eur), s cílem předcházet násilnému a společensky vylučujícímu chování prostřednictvím fyzické aktivity. Zdůraznil rozsah možných interpretací těchto dvou fenoménů z psychologického i sociologického hlediska, nabídl užitečné metody trenérům, kteří trénují děti (6-12 let) v místních sportovních klubech. Během projektu SAVE uskutečnilo konsorcium důležité školení pro kouče a trenéry. Výsledky z průzkumu realizovaného v zemích projektu ve skutečnosti vedly k vytvoření kurzu šitého na míru cílové skupině projektu SAVE. Výsledkem je, že trenéři vyškolení podle osnovy SAVE jsou lépe vybaveni pro boj s násilím a vyloučením během sportovních aktivit mezi dětmi.

HLAVNÍ AKTIVITY:

- Analýza mezer prostřednictvím od stolu a terénního výzkumu aktuální situace ve sportu za účelem posouzení cílových potřeb.
- Vytvoření online platformy SAVE.
- Vytvoření osnovy pro trenéry.
- Implementace pilotního školení komunitních trenérů a studentů.
- Vytvoření výcvikové soupravy SAVE (SAVE Training KIT).

Dopad

Třicetměsíční projekt vedl k vytvoření výcvikové soupravy KIT; tedy hlavního produktu projektu vytvořeného konsorciem. Souprava byla vyvinuta po provedení důkladného výzkumu, navržení osnovy (podle které proběhlo pilotní školení), zhodnocení školení a zahrnutí všech těchto elementů do adaptační aktivity.

VÝSLEDKY

- Zvýšené sportovní dovednosti a kompetence u mládeže a trenérů účastnických zemí.
- Tvorba a pilotní provoz osnovy a školení trenérů a studentů.
- Posílení sítě pro trenéry, mládež a rodiče prostřednictvím online platformy pro sportovní struktury a kurzy.
- Propagace a zvýšené zapojení se do sportu, mezikulturního dialogu a pocitu sounáležitosti u mládeže.

Přenosnost a opakovatelnost projektu/iniciativy a výsledky

Partnerství souhlasilo s budoucím rozvojem projektu, předně ve vedení úsilí o šíření projektů po skončení aktivit. Také se ukázalo, že může být dlouhodobě udržitelný tým, že dá silný impuls k tréninkovým aktivitám, které lze v průběhu času udržovat, přičemž se uchová i důraz některých modulů na prevenci.

Veškerý školící materiál pro trenéry vytvořený v konsorciu je navržen tak, aby mohl být přizpůsoben a použit jinými sportovními orgány, protože je založen na národním výzkumu.

Školící materiál projektu je zde dostupný online a je upravitelný pro různé typy sportovních aktivit:

ONLINE ŠKOLÍCÍ MATERIÁL PRO TRENÉRY

- THE VIOLENCE AND EXCLUSION RECOGNITION AND ITS PSYCHOSOCIAL FEATURES IN SPORT TRAINER - https://drive.google.com/file/d/1Uk-WA_q7jWxJsLQyJ1HiKctvr-V-QTrUP/view?usp=sharing
- THE DEVELOPMENT OF PERSONAL AND SOCIAL (GROUP) RELATIONS IN SPORT - https://drive.google.com/file/d/155g4m1vZ1j_TcnG7lyMk-A4x0Yk4Ljx6g/view?usp=sharing
- IV DEVELOPING FAMILY AND COACH RELATIONS BASED ON TRUST AND RECIPROCITY - https://drive.google.com/file/d/1M362_GH-mb83vjf-Me5r61U44thyljXwy/view?usp=sharing
- IV EMPOWERMENT THROUGH SPORT FOR SOCIETAL CHANGE - https://drive.google.com/file/d/1ZSWM_OLWHF6EZu2hLR19h4cxb-JmtZWG/view?usp=sharing
- V. PREJUDICE AND PROBLEM SOLVING IN VIOLENCE AND EXCLUSION - https://drive.google.com/file/d/1AF3snSPbLu_v_6Z2V7YBpjv8Xkr-07MU9/view?usp=sharing

Výzkum projektu se snažil poukázat na sociálně-ekonomického škody způsobené šikanou a obtěžováním jako antisociálním chováním a současně vyhodnotit socioekonomické aspekty šikany a obtěžování ve sportovním sektoru. Tyto aspekty se projevují jak na mikroindividuální nebo organizační úrovni, tak na makrosociální úrovni a vedou k řadě společenských a ekonomických problémů. Projekt chtěl demonstrovat, jak zaměřením se na preventivní opatření již od mladého věku představuje investici do budoucna, a tedy předchází vzniku společenských problémů, ke kterým může násilí a extremismus vést.

Odkazy na reporty, Obrázky z projektu

- Gallerie - <https://www.sportsave.eu/gallery>
- Online školící materiál <https://www.sportsave.eu/online-training-material>
- Vědecké články - <https://www.sportsave.eu/scientific-articles>

Osvědčený postup z České republiky**Název akce/iniciativy**

Fan klub Slovan Liberec – Fanprojekt Slovan Liberec

Země

Česká republika

Kontaktní údaje

FC Slovan Liberec
Tomáš Čarnogurský, Communications Director
fanousci@fcslovanliberec.cz or tomas.carnogursky@fcslovanliberec.cz

Trvání akce	běží od roku 2004, počet aktivit se liší každý rok
Rok implementace	trvá
Cíl/hlavní cíle akce	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podpořit mladé fanoušky Slovanu Liberec a jejich potřeby 2. Vytvořit bezpečné prostředí pro mladé fanoušky, které by podpořilo pozitivně orientované aktivity 3. Předejít radikalizaci těchto fanoušků a jejich možnému napojení na extrémistické skupiny 4. Vybudovat udržitelný a dlouhodobě funkční vztah mezi fanoušky a klubem 5. Integrovat především mladé fanoušky, ale také je propojit s fanoušky všech věkových kategorií z různých společenských vrstev 6. Vytvořit takové prostředí, které by umožnilo fanouškům se setkávat i mimo dny zápasů 7. Zprostředkovat setkání s hráči, trenéry a dalšími pracovníky fotbalového klubu 8. Použít kontaktní osobu pro fanoušky (SLO = supporter liaison officer) s cílem rozvinout koncepční komunikace mezi klubem a fanoušky. 9. Zvážit potřeby komunikace s fanoušky se zdravotním postižením prostřednictvím osoby zodpovědné za bezbariérový přístup (disability access officer) 10. Pravidelně interagovat s dalšími podobnými organizacemi nejen v České republice, ale i v zahraničí, účastnit se Akčních dnů proti rasismu organizovaných FARE 11. Doplnit práci sociálních pracovníků novými neformálními nástroji pro vzdělávání. 12. Snižit rizikové chování (zneužívání drog, nezdravé chování, násilí mládeže, drobné zločiny a delikvenci) mezi zúčastněnou mládeží.
Popis akce	<p>Hlavní aktivity proběhly především ve městě Liberec na stadionu Slovanu Liberec, kde je:</p> <p>Společný a bezpečný prostor k setkávání fanoušků během zápasů, Podpora interakcí mezi fanoušky všech zázemí, věku. Zprostředkování komunikace mezi fanoušky a klubem. Účast na iniciativách, které podporují vše výše uvedené.</p> <p>Hlavní organizátoři jsou fotbalový klub FC Slovan Liberec a nezisková nestátní organizace (NNO) nazvaná Fanprojekt Slovan Liberec, které jsou propojeny skrz komunikačního ředitele Slovanu Liberec, pana Tomáše Čarnogurského. Iniciativu financuje fotbalový klub a město Liberec.</p>

Přenosnost a opakovatelnost projektu/iniciativy a výsledky

Iniciativa je snadno aplikovatelná pro další fotbalové kluby, které spolupracují s fanoušky v různé míře, ale většinou ne tak organizovaně. Může to také fungovat u jiných sportů populárních v České republice například v ledním hokeji, basketbalu a dalších.

Je zřejmé, že některé myšlenky v pozadí nejsou vítány v klasickém fotbalovém prostředí. Zejména v této zemi jde tedy o dlouhodobý proces.

Může být podpořena spoluprací s dalšími NNO, především s tzv. nízkoprahovými centry a společenskými kluby, ale také s dalšími iniciativami pracujícími s tematikou vztahující se k různým cílovým skupinám.

Samozřejmě je zde obrovský prostor pro spolupráci s dalšími fotbalovými kluby, přičemž to závisí na (i) dostupném a nadšeném personálu a hlavně (ii) na vůli fotbalových klubů propagovat a zapojit se do takových otázek. Přestože se toto postupně zlepšuje, stále to není tam, kde by mělo být. Mnoho příkladů z Německa a dalších fotbalových zemí může být použito k posunu těchto věcí vpřed, protože tyto kluby často uvádějí tyto vzorce v různých oblastech.

Tato iniciativa by profitovala z větší publicity v rámci profesionálního sektoru, dalších NNO, ale také obecné veřejnosti. To by definitivně pomohlo zlepšit obrázek, který má nejenom široká veřejnost o fotbale a jeho využití jako nástroje pro „dobro“.

Links alla relazione

<https://www.fcslovanliberec.cz/zobraz.asp?t=fanclub>

Osvědčený postup z České republiky

Krajina	Česká republika
Kontaktní údaje	INEX-SDA, Fotbal pro Rozvoj Sonia Ennafaa sonia@fotbal.je
Název aktivity/iniciativy	Liga pro fair play ve fotbale
Trvání akce	běží od 2016, od září do června každoročně, 2016 v Praze 2018 v Ostravě, Olomouci, Plzni, Ústí nad Labem a Kraslicích
Cíl/ hlavní cíle akce	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozvoj sociálních kompetencí u zúčastněné mládeže. 2. Podporovat integraci a sociální soudržnost mládeže bez ohledu na její zázemí, schopnosti nebo věk. 3. Vybudovat udržitelný dopad a vztah mezi Fotbalem pro Rozvoj a cílovou mládeží a Fotbalem pro Rozvoj a partnerskými lokálními organizacemi. 4. Snížení rizikového chování (brání drog, nezdravé chování, násilí mládeže, drobné zločiny a delikvence) u zúčastněné mládeže. 5. Doplnění práce sociálních pracovníků o nové neformální vzdělávací nástroje. 6. Rozvoj motivačního a dlouhodobého závazku sociálních pracovníků k programu Fotbal pro rozvoj. 7. Poskytnout cílové mládeži neutrální, nesoudící, rovnocennou a zdravě soutěživou platformu pro hru, dialog a reflexi. 8. Dát cílové mládeži možnost setkat se s dalšími mladými lidmi a cestovat do jiných čtvrtí a regionů.
Popis akce	<p>Tato aktivita funguje jako fotbalová liga od září do června s pravidelnými „zápasovými dny“. Tyto dny jsou vyhrazené dny, kdy se setkají všechny týmy a hrají proti sobě ve formátu každý s každým. Po každém zápasovém dni nasbírá tým několik bodů, které se počítají do celkové ligové tabulky. Body se skládají ze zápasových bodů (výhra, remíza, účast) a z bodů za férovou hru. Ty druhé se liší v jednotlivých ligách, ale všechny by měly upřednostňovat inkluzivní, respektující a poutavou účast hráčů. Aby se to dalo aplikovat, zápasy se hrají na tři poločasy, kde v prvním poločasu hráči diskutují a odsouhlasí si pravidla, podle kterých chtějí hrát, následuje samotný zápas a třetí poločas se skládá z reflexe a diskuse o zápase. Hráči reflektují na své chování a některé situace. Eventuálně si vzájemně udělují body za fair-play.</p> <p>Tato ligu se hraje v 5 různých oblastech České republiky (Praha, Plzeň, Ostrava, Olomouc a Kraslice) v měsíčních „zápasových dnech“.</p> <p>Hlavním organizátorem je „Fotbal pro rozvoj“ – program, který se soustřeďuje na vzdělávání prostřednictvím fotbalu a je realizován společně s lokálními nízkoprahovými centry, což jsou společenská a mládežnická centra založená v různých regionech České republiky (většinou na předměstích).</p> <p>Tato iniciativa je financována prostřednictvím ročních programů financování z místních obcí a sportovních nadací. Každoročně podléhá úspěšné aplikaci návrhů nových projektů.</p>

Dopad

Cíle	Indikátor	Dopad
Udržovat a dále rozvíjet fotbalovou ligu fair-play v 5 různých regionech České republiky	5 nových regionálních koordinátorů zapojeno, 30 lokálních partnerských organizací zapojeno, regionální akční plány vytvořeny	Udržitelnost a rozvoj lig, pravidelnější kontakt s finální cílovou skupinou, zvýšení motivace partnerských sociálních pracovníků
Zapojit až 300 dětí ohrožených společenskou diskriminací do našich lig	55 LFF zápasových dnů odehráno, 33 týmů se zúčastnilo LFF, 374 LFF zápasů odehráno (2018)	Nárůst zdravého a bezkonfliktního chování mezi 300 dětmi
Vyškolit až 20 sociálních pracovníků do rolí mediátora a organizátora turnajů	16 workshopů pro sociální pracovníky uskutečněno, průměrně 6 mediátorů na zápasový den, 30 zapojených partnerských společenských center	40 sociálních pracovníků nyní využívá metodologie Football3 a fotbal pro dobro jako nedílnou část svých běžných pracovních aktivit.
Snížit delikvenci mládeže a násilí v regionech, kde je projekt implementován a zvýšit společenskou soudržnost mezi účastníky se mládeží	80% všech zápasových dnů proběhlo bez konfliktu. 75% všech bodů za fair-play bylo distribuováno	Zvýšit společenskou soudržnost mezi 300 dětmi s vyšším rizikem sociálního násilí, nižší delikvencí a nižší mírou násilí mládeže v cílové oblasti
Rozvinout společenské dovednosti mezi účastníky se mládeží	75% účastníků dodržuje koncept Football3 a aktivně zajišťuje dobrý průběh každého zápasového dne, průměrně 20% dívčích účastníků	Nárůst komunikace, sebevědomí, povědomí o pohlaví (genderu), sebereflexe a nediskriminačních behaviorálních dovedností.
	<p>Praxe je vyhodnocována každoročně prostřednictvím vyhodnocovacích setkání, ale také v průběhu roku pomocí řady měřících nástrojů:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Reporty ze zápasových dnů poskytují kvantitativní data o lize férového fotbalu (LFF) ■ Jde o formulář, který vyplňuje každý regionální koordinátor po zápasovém dni (jednou za měsíc). Skládá se ze 3 částí (informativní, kvantitativní a kvalitativní). Data jsou sbírána v centrálním souboru (v příloze) a poskytují přehled konzistentnosti a vývoje každé ligy. Umožňuje například sledovat, jestli účast dívek zůstává konzistentní, jestli je na každém zápasovém dni k dispozici dostatek mediátorů nebo jestli vznikli na zápasovém dni konflikty. Tento proces je implementován od podzimu 2019. ■ Dotazník pro hráče po zápasovém dni ■ Toto je formulář, který vyplňují trenéři spolu s hráči po každém zápasovém dni. Skládá se z 19 tvrzení, o kterých mají hráči říct, jestli s nimi souhlasí nebo ne. Tvrzení se zabývají řadou faktorů, jako je vnímání respektu, sebevědomí, zapojení se, podpory mediátorů a rovnosti pohlaví (gender). Tento proces byl implementován nedávno a první údaje ještě nejsou dostupné. Viz příloha. ■ Focus group s trenéry z týmů účastníků se LFF <p>Toto sestává z hloubkových rozhovorů s vybranými skupinami trenérů a sociálních pracovníků zapojených do ligy. Rozhovor se soustřeďuje na jejich pozorování hráčů, kteří se účastní LFF. První rozhovor se už uskutečnil, ale údaje ještě musí být zpracovány. Cílem je shromáždit řadu svědectví od trenérů o přínosu nebo jeho absence vyzorované z účasti svých hráčů na našich aktivitách a především.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Dotazník pro hráče založený na kompetencích (před, během a po lize) a vyhodnocení dotazníku pro trenéry 	

Toto je soubor tvrzení ve vztahu k 9 kompetencím: komunikace, týmová práce, řešení problémů, leadership, iniciace, nezávislost, tolerance, fair-play a seberozvoj. Každá kompetence měla 5 tvrzení a hráči měli každé tvrzení jednotlivě ohodnotit od „Plně souhlasím“ po „Plně nesouhlasím“. Paralelně k tomu dostali trenéři podobný formulář, kde měli také vyjádřit svůj názor na základě pozorování hráčů vzhledem ke každé kompetenci a jednotlivému tvrzení. To by později mělo sloužit jako potvrzení nebo nepotvrzení odpovědí poskytnutých hráči. Nakonec budeme schopni porovnat oba výsledky ideálně ve 3 etapách (začátek, průběh a konec sezóny).

Tato praxe byla realizována od roku 2016 s relativním úspěchem a multiplikačním faktorem. Je snadno aplikovatelná v rozličných prostředích (formálních i neformálních) a s rozdílnými cílovými skupinami. Dopad iniciativy jako takové je také navržen pro dlouhodobý úspěch. Pouze při pravidelné a dlouhodobé praxi s touto iniciativou lze dosáhnout plného účinku. To je vidět na hráčích, kteří se této iniciativě věnují od jejího začátku nebo déle než 1 rok (viz odkazy „tváře ligy“ níže).

Přenosnost a opakovatelnost projektu/iniciativy a výsledky

Tato iniciativa je snadno replikovatelná v různých prostředích a s rozdílnými cílovými skupinami. Může být replikována ve školách s žáky a učiteli během pravidelných hodin tělesné výchovy i v kombinaci s hodinami etiky a společenského chování.

Může být replikována ve sportovních klubech s hráči, kterým pomáhá rozvinout schopnosti komunikace a rozhodování, které jsou stejně důležité jako technické dovednosti.

Může být také replikována na korporátní společnosti, v rámci kterých poskytuje zaměstnancům neobvyklý teambuilding, ale také aktivity budující kompetence.

Iniciativu lze udržet pomocí řady opatření:

- Zabezpečit zvyšování počtu a obětavosti partnerů a stakeholderů
- Propagovat přínosy projektu
- Zajistit použití nástroje M&E (monitoring a vyhodnocování)
- Poskytnout následné odpovědnosti účastníkům organizace iniciativy (vyškolit je a dát jim odpovědnost)
- Oslovit nové cílové skupiny
- Diverzifikovat zdroje financování
- Zviditelnit se v soukromém sektoru a zvýšit zájem o rozvoj jejich CSR aktivit

Tato iniciativa je obzvláště cenná pro uznání fotbalu jako nástroje neformálního vzdělávání a sociální práce v rámci ministerstva školství. Tato praxe stále není oficiálně uznávána jako nástroj osvědčeného postupu pro sociální práci nebo obecněji jako preventivní nástroj proti antisociálnímu chování, postojům a aktivitám. Zvýšení povědomí a uznání jejich výhod by pomohlo práci sociálních pracovníků a organizací, kteří používají tento druh praxe k získání finančních prostředků, ale také k certifikačním procesům a při administraci práce

Odkazy na reporty

<https://www.fotbal.je/novinky/140>
<https://www.fotbal.je/novinky/146>
<https://www.fotbal.je/novinky/147>
<https://www.fotbal.je/novinky/153>

Obrázky z projektu

<https://www.fotbal.je/galerie#51>
https://www.youtube.com/watch?v=umOoOUPEiYE&feature=emb_title

Osvědčené postupy z Maďarska

Název aktivity/iniciativy	HEGYEIM (Hnutí za bojová umění pro zdravé děti)
Země	Maďarsko
Kontaktní údaje	http://hegyem.hu/ hegyem@gmail.com
Rok implementace	2010- současnost
Cíl/hlavní cíle akce	Hlavním cílem akce je použít bojová umění jako nástroj na zapojení sociálně znevýhodněné mládeže a podpoření jejího duševního zdraví a společenského rozvoje ve smyslu poskytnutí výživy a vybavení, v rámci principu „budo“ podporovat její psycho-sociální rozvoj a propagovat hodnoty jako férovost a citlivost. Hnutí shromažďuje provozovatele bojových umění, kteří se věnují charitativní činnosti a motivují sponzory k příspěvkům pod heslem „Bojuj za ostatní“. Hnutí, které se rozvinulo do neziskové organizace, shromažďuje potřeby a distribuuje dary strukturovaným a transparentním způsobem ve spojení s dojo (téllocvičnami) po celé zemi.
Popis akce	Hnutí otevřelo doja (výcviková centra bojových umění) v několika městech v Maďarsku, která zdarma poskytují sportovní aktivity, společenské služby, výživu, sportovní náčiní, cestovní asistenci a příspěvky na cestovní náklady a přístup k soutěžím pro děti v nouzi. Oficiální organizaci založili provozovatelé bojových umění Dr. Attila Gubacsi PhD a Dr. János Zsuga PhD v roce 2010: „Společnost bojových umění pro zdraví dětí a veřejnému blahu“ a od té doby svoje aktivity pravidelně realizují. Iniciativu inspirovala Dr. Zsuzsa Hegedűs, prezidentka „Mindén Gyerek Lakjon Jól Alapítvány (Nadace „Každé dítě by mělo dobře jíst“). Organizace propaguje svoje aktivity pomocí svých ambasadorů – známých osobností v Maďarsku. Děti a jejich rodiny žádají o podporu od organizace v následujících službách: <ul style="list-style-type: none"> ■ Společenství, pravidelná finanční podpora ■ Příspěvky na stravu a bydlení ■ Distribuce jídla ■ Sportovní náčiní ■ Podpora v přípravě sportovních událostí ■ Asistence v cestování a příspěvky na cestovní náklady ■ Výcviky ■ Tábory ■ Přístup k informačním brožurám Každá žádost o podporu je jedinečná a jednotlivě vyhodnocována. V roce 2014 byla založena Sportovní asociace HEGYEM a od té doby jsou sportovní aktivity organizovány odděleně od charitativních akcí neziskové organizace.
Dopad	V letech 2011-2014 podpořila organizace kolem 3000 dětí, v roce 2014 zapojila 200-400 studentů, ze kterých se 50 stalo profesionálními sportovci dosahujícími obdivuhodných výsledků. Od svého založení je hnutí HEGYEM aktivní ve 33 městech Maďarska se zaměřením na jeho severovýchodní část kvůli vysoké míře chudoby v regionu. Počet dětí, které získávají podporu, se každoročně zvyšuje. V posledních 4 letech:

- Principy a pedagogické nástroje dosáhly na 5000 dětí
- 1000 rodin získalo pravidelnou materiální podporu
- Více než 100 dětí bylo podpořeno v účasti na turnajích
- Byly zorganizovány 4 letní tábory, kterých se zúčastnilo celkem 1200 dětí

Výsledky zúčastněných dětí ve městě v sociálně slabé oblasti:

- Studentské výsledky se rapidně zlepšily
- Snížil se počet zmeškaných hodin
- Problémy s chováním se zmírnily
- Zlepšily se kooperační dovednosti

Hnutí si klade za cíl shromažďovat provozovatele bojových umění a sponzory, kteří jsou solidární a chtějí by transparentním způsobem podporovat znevýhodněnou mládež v její snaze vypořádat se s nerovností.

Sociálně znevýhodněna mládež má prospěch z účasti na aktivitách organizace následujícími způsoby:

1. Dostatečné množství a kvalita výživy je nezbytná pro zdravý mentální vývoj dětí ve věku 6-12 let. Proto organizace shromažďuje dary a distribuuje je mezi znevýhodněné děti v nouzi.
2. Účast na aktivitách bojového umění v rámci principů „budo“ podporuje rozvoj psychosociálních dovedností a přispívá k úspěšné socializaci ohrožené mládeže.
3. Sociální pracovníci se podílejí na poskytování sociální podpory zúčastněným dětem a jejich rodinám.
4. Dosažení úspěchu v soutěžních sportech výrazně přispívá k vertikální společenské mobilitě a úspěšné vzory mohou dále motivovat své vrstevníky.

Kromě shromažďování sponzorských darů vytvořila nezisková organizace model nazvaný „HEGYEM způsob života,“ který je založený na oboustranně výhodném vztahu mezi podporujícími společnostmi a organizací. HEGYEM nabízí balík služeb (např. koučování, tréninky atd.), kterých režimy zajišťují udržitelnost hnutí i z finančního hlediska.

Přenosnost a replikovatelnost projektu/iniciativy a výsledky

Přestože jsou bojová umění zvláště atraktivními sportovními aktivitami mezi znevýhodněnými dětmi, tato iniciativa by se snadno dala přizpůsobit i jiným sportům, zejména pokud by federace převzaly odpovědnost za poskytování organizační struktury.

Z této iniciativy se mohou poučit všechny sportovní kluby, zejména ty, které mají potenciál získávat sociálně znevýhodněnou mládež, jako například bojová umění, fotbal a další týmové sporty a využívat sport nejen k podpoře sportovního životního stylu nebo k motivaci dětí stát se profesionálními sportovci, ale také k podpoře psychosociálního rozvoje mládeže a udržováním pravidelného kontaktu s ohroženou mládeží podporovat takové sociální potřeby, které se sportem přímo nesouvisí.

HEGYEM navíc funguje jako společenský podnik, což by také mohl být skvělý příklad toho, jak vytvořit finanční udržitelnost v dlouhodobém horizontu, aby nebyl závislý na požadavcích a očekáváních profesionálního sportovního odvětví.

Odkazy na reporty, Obrázky z projektu

<https://docplayer.hu/1969407-Tanulmanykotet-tamop-6-1-2-11-2-2012-0002-kodszamu-projekt.html>

Osvědčený postup z Maďarska

Název aktivity/ iniciativy	Asociace Kacsakő
Krajina	Maďarsko
Kontaktní údaje	https://kacsakoegyesulet.hu/ kacsako.egyesulet@gmail.com
Trvání akce Rok implementace	dlouhodobě 2018- současnost
Cíl/hlavní cíle akce	Hlavním cílem této iniciativy je snížit negativní dopady segregace a selektivity maďarského vzdělávacího systému a dát dohromady mladé lidi, kteří by se jinak v každodenních podmínkách nesetkali kvůli odlišnému a vzdálenému společenskému prostředí, ve kterém žijí. Pomocí sportu a dobrodružných programů jako nástroje pro nábor dětí vytváří Kacsakő inkluzní komunitu za účelem redukce míry předčasného ukončování školní docházky a rozšiřuje možnosti dostupné pro děti, které společnost označila za problematické. Program se také soustředí na zvyšování povědomí a citlivosti mezi příslušníky majoritní skupiny a redukování předsudků mezi různými skupinami společnosti, zejména v romsko-neromském kontextu. Zásahy na prevenci radikalizace jsou implementovány přímou i nepřímou cestou: <ul style="list-style-type: none"> ■ Přímou pomocí workshopů zaměřených na anti-radikalizaci a citlivost ■ Nepřímou prostřednictvím snižování rizika radikalizace: <ul style="list-style-type: none"> ○ Poznáváním rozdílných společenských skupin pomocí zábavných aktivit, což vede k redukci předsudků ○ Nabytím moci a zvýšením úrovně pozitivního sebevědomí ○ Spojením s vrstevníky, získáním přátelství a příslušností k inkluzivní komunitě, která má podpůrnou síť
Popis akce	Neformální skupina mladých lidí vznikla v Budapešti v roce 2018, když zahájili projekt solidarity s názvem Zážitkový tábor Kacsakő. Do roku 2022 skupina zorganizovala 4 jednodenní inkluzivní letní tábory a několik jednodenních teambuildingových aktivit pro komunitu Kacsakő, která shromažďuje mládež pocházející z různého sociálního zázemí, jako jsou instituce státní péče, romské osady, segregované školy a z privilegovanějších rodin střední třídy. Jakmile se aktivity začaly opakovat častěji, byla v roce 2021 založena formální organizace Asociace Kacsakő. Zapojením dětí pocházejících z romského i neromského etnika do společných sportovních aktivit jsou cíle organizace dvojí. Za prvé jde o podporování pozitivní změny ve skupinové dynamice, která přispívá k rozvoji hlubších mezikulturních vztahů mezi zúčastněnými dětmi, což může podporovat meziskupinovou teorii a mít vliv na snížení předsudků, a vytvořením pozitivní podpůrné skupiny mezi vrstevníky program také přispívá k prevenci předčasnému ukončování školní docházky znevýhodněné mládeže. Za druhé, ve sportovních aktivitách je kladen důraz na rozvoj psychosociálních dovedností jako empatie a pozitivní sebevědomí. Zlepšená úroveň empatie mezi účastníky může vést k redukci předsudků a zvýšená úroveň pozitivního sebevědomí umožňuje všem dětem bojovat proti hrozbě stereotypu a udržet si motivaci k úspěchu. Dalším zlepšením společenských dovedností se děti také naučí nástroje pro úspěšnou orientaci ve společnosti, jako je nenásilná a interkulturní komunikace, vůdčí dovednosti a další schopnosti, které podporují úspěšné společenské interakce. Rozhodujícím elementem těchto programů je, že jsou poskytovány zdarma pro privilegované i znevýhodněné děti, což vytváří atmosféru, která zdůrazňuje rovnost v účasti.

Metody používané při sportovních aktivitách jsou založeny na demokratických vzdělávacích metodách a kooperativních týmových hrách. Při vyučovaných sportovních aktivitách se hrají kolektivní sporty s elementem fair-play (např. ultimátní frisbee) a takové, které jsou pro děti nové (např. famfrpál), kde nikdo z účastníků není velmi zdatný. Protože jsou všichni ve hře začátečníci, všichni dělají chyby a všichni dosahují úspěchů v porovnání například s fotbalem, kde jsou některé děti zkušenější než jiné.

Při vytváření týmů je zvláště kladen důraz na promíchání skupin a jejich umístění do situací, kde potřebují spolupracovat a pomáhat jeden druhému k tomu, aby dosáhly společné cíle. Během turnaje (famfrpál, „měkké rugby“, ziskej vlajku nebo ultimátní frisbee) nejsou přítomni žádní rozhodčí, zapojují se i dospělí, kteří dětem jdou příkladem ve fair play. Pokud jde o pravidla, rozhodnutí se přijímají společně se zúčastněnými týmy, a tím, že jsou do rozhodovacího procesu zahrnuti i samotné děti, jsou pak více ochotné pravidla dodržovat. Protože se hry hrají bez autorit rozhodčích, jsou děti podporovány hrát podle pravidel a postavit se za svůj tým, pokud zažijí nespravedlnost. Poučili jsme se z metodologie Fotbal3, kterou vyvinul Streetfootballworld

(<https://www.streetfootballworld.org/sites/default/files/football3%20Handbook.pdf>) , a proto na závěr každé hry proběhne reflexní kolečko a týmy se vzájemně ohodnotí na základě diskuse, jak moc byla při hře respektována fair-play.

Úmyslně se hrají různé sportovní hry tak, aby bylo možné se zamyslet nad rozmanitými dovednostmi dětí. Všechny děti se tak mohou ocitnout v pozici, kdy svým talentem mohou přispět k úspěchu celé týmu. Například při orientačním běhu jsou potřeba prvky jako matematické dovednosti, orientační schopnosti, rychlost a kreativita. Když se hraje vlajková, je velmi potřeba dobrá taktika. Rychlost a síla nejsou jediné elementy, které vedou k výhře. Tyto úspěchy jsou v mnoha ohledech velice důležité. Podporují skupinovou soudržnost, podporují děti v respektování svých vrstevníků a tyto úspěchy pomáhají rozvoji pozitivního a zdravého sebevědomí.

Dopad Hlavní výsledky jsou ty malé příběhy a momenty, které nemusíme být schopni ukázat v kvantitativních výzkumech, ale mohou být prezentovány sdílením nejlepších momentů. Abychom uvedli příklad, na začátku prvního tábora měla většina dětí strach z jedné účastnice, která sama musela v životě čelit mnoha výzvám. Byla vychována ve státním pečovatelském ústavu, čelila rasismu kvůli svému romskému etniku, a kvůli všem těmto výzvám si kolem sebe postavila štít a byla naštvána na celý svět. Ze začátku odmítla spolupracovat, hlasitě nadávala, pokoušela se šikanovat ostatní děti, a podobně. Ze začátku se jí většina dětí bála. Nakonec však, když autobus dojel zpět do Budapeště, a byl čas se rozloučit, rozplakala se, když si uvědomila, že týden už skončil. Dívky, které si od ní držely ze začátku odstup, se s ní během týdne sblížily a utíkaly k ní, aby ji utěšily svými objetími a ujištěním, že se zase o rok setkají.

Abychom byli schopni poskytnout aktuální údaje, měřili jsme každý rok změny v odpovědích na dotazník. Děti dostaly otázky o jejich očekáváních před táborem a po něm jsme se ptali na jejich zážitky. Sociometrický výzkum také měřil změny ve skupinové dynamice. Antipatie vůči znevýhodněným dětem se snížila, zatímco pozitivní názory na ně vzrostly.

Dotazníky, které měřily úroveň předsudků (sociální vzdálenost) před a po táboře ukázaly malý pokles úrovně předsudků vůči romské komunitě mezi neromskými účastníky.

Přenosnost a replikovatelnost projektu/iniciativy a výsledky

Takto inkluzní přístup může být implementován v každé společnosti a každé sociální skupině. Některé důležité aspekty této praxe jsou následující:

- Během programů je poměr dospělých k dětem 1:2. To zajišťuje bezpečnost, a také možnost alokovat dostatek času k řešení jakéhokoliv konfliktu, k dlouhým konverzacím zajišťujícím, že se každý bude cítit pohodlně v situaci, která se zpočátku zdá být mimo komfortní zónu všech zúčastněných.
- Po každé aktivitě následuje reflexe.
- Malé různorodé skupiny jsou vytvářeny „umělým způsobem“, táboroví poradci rozhodují o tom, jak se skupiny utvoří, a nejlepší přátelé jsou rozděleni – což zajišťuje, že děti jsou otevřenější získávání nových spojení a interogování s dětmi z různých sociálních zázemí.
- Každá aktivita je interaktivní, a přestože účast na aktivitách je povinná, nakonec je účast jen možností a nikdo není do ničeho nucen. Každá aktivita je navržena tak, aby se i stydlivější děti mohly zúčastnit (např. ve sportu nejsou stydlivější děti nucené mluvit, ale přesto se mohou zúčastnit), pravidla zajišťují férovou hru, kde jsou všichni zahrnuti (např. speciální pravidla, kdy se každý musí dotknout míče před tím, než je vstřelen gól).

Odkazy na reporty, Obrázky z projektu

https://sportstogether.eu/wp-content/uploads/2021/12/CAPEIRAConnectsEurope_GoodPracticeHandbook.pdf
https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-07/kacsako_experience_camp_en_0.pdf

Osvědčený postup z Nizozemska

Název akce/iniciativy	Feyenoord Street League
Země	Nizozemí
Kontaktní údaje	Feyenoord Rotterdam N.V. T.a.v. Feyenoord Street League Postbus 9635 3007 AP Rotterdam
Trvání aktivity Rok implementace	dlouhodobě 2012
Cíl/hlavní cíle akce	Cílem programu je zabezpečit kulturní porozumění, a tak vytvářet a zdůrazňovat vzájemný respekt a zároveň budovat důvěru a silné vztahy mezi účastníky. Hlavní cíle jsou: <ul style="list-style-type: none"> ■ Boj proti rasismu, diskriminaci a násilí ve sportu ■ Sociální inkluze ve sportu a jeho prostřednictvím ■ Podpora společenské soudržnosti pomocí sportu ■ Podpora aktivního občanství ■ Podpora dobrovolnictví ve sportu ■ Podpora pozitivního zapojení rodičů a sousedů ■ Sociální inkluze a přijetí uprchlíků a migrantů ■ Zvýšit společenský a překlenovací kapitál účastníků ■ Redukovat drobnou městskou kriminalitu ■ Učit cenné životní dovednosti ■ Podpora zdravého životního stylu
Popis aktivity	Feyenoord Street League je soutěž v pouličním fotbalu pro děti ve věku 9 až 12 let pocházející z jižních distriktů Rotterdamu: Feyenoord, Charlois, IJsselmonde a Ridderkerk. <p>Týmy získávají body za vyhrané zápasy, ale také za sportovní chování, férovou hru a vedení vlastních iniciativ, které přispívají sociálnímu blahu jejich komunity (Buurtbijdragen). Aktivity jsou pořádány ve spolupráci s institucemi vyššího vzdělávání a jejich studenty (Hogeschool Rotterdam, Hogeschool in Holland, Albeda College, Zadkine College).</p> <p>Feyenoord Street League je součástí Ligy komunitního šampionátu a projekt koordinuje Síť pro evropský fotbal s cílem rozvoje (European Football for Development Network -EFDN) se sídlem v Nizozemí.</p>
Dopad	Celkem se pouliční ligy každoročně účastní více než 350 dětí.
Přenositelnost a replikovatelnost projektu/iniciativy a výsledky	Díky tomu, že pouliční liga Feyenoord je součástí evropské sítě pouličního fotbalu, může sdílet své dlouholeté cenné zkušenosti a poznatky s dalšími partnery zapojenými do aktivit na nejvyšší úrovni. Přeshraniční sdílení vědomostí je příkladem pro projekty zaměřené na řešení společenských problémů, jako je radikalizace na lokální úrovni. Navíc se zdá, že inovativní bodový systém založený na výkonu a chování stojí za to, aby byl přenesen a přizpůsoben jiným kontextům. Díky flexibilitě přístupu založeného na odměnách může být přesně upraven na míru konkrétním identifikovaným potřebám a cílům, které vedoucí projektů sledují.
Odkazy na reporty, Obrázky z projektu	https://www.feyenoord.nl/street-league https://www.efdn.org/wp-content/uploads/2019/12/EFDN_CCL_Delivery-Guide_PUB.pdf

Osvědčený postup z Nizozemí

Název akce/iniciativy	Play Out/Odolnost pomocí sportu
Země	Nizozemí
Kontaktní údaje	HIRDA Head Office Regus Amsterdam Teleport Towers Kingsfordweg 151 1043 GR Amsterdam The Netherlands +31 (0)20 71 63 831/+31623287079 info@hirda.org
Trvání akce Rok implementace	dlouhodobě (pilot v roce 2012, první vstup: 2013) HIRDA zahájila Play Out v roce 2014 jako pokračování projektu Odolnost pomocí sportu
Cíl/hlavní cíle akce	Odolnost pomocí sportu ('Weerbaar door Sport') si klade za cíl posílit postavení mladých Somálců v Nizozemí, vybudovat jejich odolnost pomocí sportu a dialogu, a tak zlepšit účast somálských imigrantů v holandské společnosti. HIRDA uznává zranitelnost této skupiny a potřebu předejít kriminalizaci a radikalizaci mezi somálskou mládeží tím, že je informuje a zapájí jejich účastníky do sportovních aktivit, které jim umožňují usměrnit jejich energii. <p>Podobně jako její předchůdce, Odolnost pomocí sportu, si projekt Play Out klade za cíl vytvořit síť mezi somálskou mládeží, předcházet kriminalitě a radikalizaci mezi somálskou mládeží a seznámit tyto nováčky se stávajícími možnostmi vzdělávání.</p>
Popis akce	Odolnost pomocí sportu zapájí 6 fotbalových týmů v různých městech (Amsterdam, Eindhoven, Dordrecht, Hoorn, Utrecht, Venray). Týmy trénují každý týden. HIRDA pro tyto týmy organizuje pololetní fotbalové turnaje. <p>Aktivity projektu Play Out zahrnují Informační/orientační večery, tréninky futsalu, tréninky odolnosti, osobní tréninky, měsíční neformální setkání, monitorovací sezení a vyhodnocení na konci projektu.</p>
Dopad	Zatím HIRDA informovala 120 účastníků, zorganizovala 6 tréninků odolnosti a také 2 fotbalové turnaje, zaměstnala 12 trenérů s expertízou v holandském školním a soudním systému a vytvořila síť 500 somálských mladých lidí.
Odkazy na reporty, Obrázky z projektu	https://www.hirda.org/nl/program/sport-peace-dev/play-out-project/ https://hirda.org/en/program/sport-peace-dev/resilience-through-sports/

i. Osvědčené postupy z dalších neformálních vzdělávacích oblastí adaptabilní na sport

Název akce/iniciativy	YEIP – „The Youth Empowerment and Innovation Project“ (Projekt na posílení postavení mládeže a inovace)
Země	YEIP vede a koordinuje mezinárodní institut IARS (VB) - https://www.iars.org.uk/online/about-us/ Partnerství zahrnuje: Výzkumní partneři: <ul style="list-style-type: none"> ■ Řecko: Kentro Merimnas Oikogenieas Paidiou ■ Kypr: Centre for Advancement of Research and Development in Education ■ Itálie: Anziani e non solo ■ Portugalsko: INOVA+ ■ Švédsko: Linne Universitetet ■ Rumunsko: Fundatia Schottener Servicii Sociale Veřejné úřady: <ul style="list-style-type: none"> ■ Velká Británie: Ministerstvo vnitra (The Home Office) ■ Řecko: Ministerstvo životního prostředí, energie a klimatické změny (Ministry of Environment, Energy and Climate Change Koinofelis Epicheirisi Ipiresion Neapolis Sykeon (Common Benefit Enterprise for Services of Neapolis Sykies)) ■ Kypr: Obec Engomi ■ Itálie: Regione Liguria ■ Portugalsko: Câmara Municipal de Oliveira de Azeméis ■ Švédsko: Lansstyrelsen i Kalmar län ■ Rumunsko: Národní rada pro boj s diskriminací ministerstva školství, výzkumu, mládeže a sportu (National Council for Combating Discrimination Ministry of Education, Research Youth and Sports – Institutul de stinte ale educatiei.)
Kontaktní údaje	IARS International institute (UK). - https://www.iars.org.uk/online/about-us/ yeip@iars.org.uk
Trvání akce	3-letý program financován Erasmem + Březen 2017- Březen 2020
Pole působnosti	YEIP byl poskytnut ve spolupráci s 18 partnery ze sedmi zemí EU s cílem vytvořit a otestovat inovativní modely intervenčních opatření založených na principech restorativní justice, pozitivní psychologie a Good Lives Model (GLM).
Cíl/hlavní cíle akce	hlavním cílem programu bylo položit základ systémové změně ve způsobu, jakým se vypořádáváme s násilnou radikalizací mládeže na národní i evropské úrovni. Konečným cílem projektu bylo implementovat cíle EU Youth Strategy (Strategie EU pro mládež) k prevenci faktorů, které mohou vést k společenskému vyloučení mladých lidí a jejich radikalizaci.

Popis akce

Projekt proběhl také v souladu s Protiteroristickou strategií Evropské Unie (EU Counter-Terrorism Strategy) z roku 2005 (revidována v 2008 a 2014).

: YEIP bylo implementováno skrze konstrukci a ověřování nástrojů v terénu (YEIP PREVENT model/zásahy, sada nástrojů, školení) ve 4 prostředích (školy, univerzity, vězení, online) ve Velké Británii, Řecku, Cypru, Portugalsku, Švédsku, Itálii a Rumunsku.

Po důkladném přezkoumání literatury (WP1) a shromáždění názorů zúčastněných stran prostřednictvím výzkumu vedeného mládeží (WP2), YEIP vytvořil nástroje pro implementaci svých opatření (například YEIP model prevence/zásahu a sada nástrojů). Tyto nástroje byly použity k budování kapacity profesionálů pracujících ve vybraných prostředích. Následně proběhly zkoušky v terénu (WP3) v osmi zúčastněných zemích. Tyto povedou a vyhodnotí nástroje implementující opatření pozorované různými kvalitativními metodologiemi. Měření dopadu bylo dosaženo skrz porovnání před a po. Pro triangulaci zjištění byl proveden panevropský kvantitativní průzkum (WP4). Návrh a přístup výzkumu vedla mládež podle principů participativního akčního výzkumu vedeného mládeží.

Program Erasmus+ věnoval partnerství sumu €1,482,664 na vytvoření a otestování popsaného modelu preventivních opatření zaměřených na boj a prevenci násilné marginalizace mezi mladými lidmi.

Dopad

Projekt byl rozdělen na 4 vědecké bloky. První blok zahrnoval jak sekundární průzkum, tak i primární práci v terénu se 133 účastníky. Druhý blok sestával z práce v terénu s 380 účastníky. Do třetího vědeckého bloku se zapojilo celkem 478 mladých lidí, 354 profesionálů a 195 tvůrců opatření. Na závěr proběhl čtvrtý blok, do kterého se zapojilo 1408 mladých lidí a 517 profesionálů.

Celkem YEIP přímo zapojil a diskutoval s 3540 jednotlivci ve věkovém rozpětí 16 – 78 let. Pravděpodobně jde o jednu z největších vědeckých studií na téma násilné radikalizace mládeže v Evropě.

YEIP Impact Assessment (Zhodnocení dopadu) - https://yeip.org/wp-content/uploads/2019/06/YEIP_Evaluation_tender.pdf

Konsorcium věnovalo celý Pracovní balíček „Evaluaci a kontrole kvality“ k vyhodnocení své vlastní práce a doručení zamýšlených výsledků. Proto byl zhodnocením dopadu pověřen mezinárodní institut IARS jménem Projektu na posílení postavení mládeže a inovace spoluzaložený programem Evropské unie Erasmus +. Celkovým cílem bylo zhodnotit dopad YEIP jak z hlediska jeho vnitřních struktur a operací, tak i jeho externích důsledků a záměrů, jak byly formulovány pro Erasmus.

Zejména chceme zhodnocení soustředit na:

- Kvalitu spolupráce a komunikace mezi partnerstvím
- • Dopad na příjemce projektu a to hlavně:
  - Mladé lidi
  - Profesionály pracující s mladými lidmi
  - Tvůrce opatření
- • Kvalitu produkovaných výstupů včetně e-knihy, dotazníků, školení, osnov, událostí a konferencí.

Na základě odpovědí a komentářů účastníků rozhovorů a online dotazníků, se zdá, že drtivá většina partnerů a příjemců měla dobrou zkušenost při práci s projektem YEIP. S výjimkou několika problémů vyplývajících ze změny vedení a odchodu některých partnerů, byla spolupráce a komunikace, která se rozvinula mezi partnery úspěšná, cíle byly z velké části splněny, kvalita dodávek se zdá být na uspokojivé úrovni a implementace projektu postupovala správným směrem. Navíc se zdálo, že partneři byli spokojeni se svým přispěním k projektu, přičemž někteří uvedli, že jejich úsilí přesahovalo přidělené úkoly.

Přenosnost a replikovatelnost projektu/iniciativy a výsledky

Dopad a škálovatelnost opatření založených na YEIP byly zhodnoceny polo-experimentální metodologií, která se snaží identifikovat a vyhodnotit kauzální spojitost mezi opatřením a změnou, kterou má za cíl provést u mladých lidí ohrožených radikalizací a marginalizací.

Následuje shrnutí doporučení a návrhů shromážděných projektem YEIP, které by měli být zvaženy v nadcházejících relevantních iniciativách, použitelných také v oblasti sportu:

1. Dále propagovat YEIP mezi pedagogy a akademiky jako inovativní pedagogický nástroj založený na přístupu zdola nahoru.
2. Aktivní zapojení cílových skupin do tvorby aktivit v budoucích projektech může být stěžejním faktorem jejich úspěchů.
3. Poskytování informací by mělo být prováděno uživatelsky přívětivějším způsobem využitím vizualizací a infografik, které demonstrují informace a výsledky projektu.
4. Následnou akcí je zavádění nástrojů YEIP v jiných oblastech, kde je mládež aktivní s cílem řešit výzvy násilnické radikalizace mládeže. Měly by být zvaženy aktivity jako online hry, sportovní kluby, sociální média.
5. Aktivní zapojení stakeholderů, multiplikátorů a tvůrců opatření maximalizuje potenciální dopad a udržitelnost projektu.

6. Jak zájmovým skupinám, tak konečným cílovým skupinám by měly být poskytnuté hmatatelné výhody, aby byla zajištěna jejich trvalí spolupráce, čehož musí být dosaženo v raných stádiích projektu.

YEIP navrhl mladými lidmi vedený, pozitivní rámec opatření prevence pro řešení a prevenci marginalizace a násilné radikalizace mezi mladými lidmi v Evropě, vytvořením a testováním inovativního modelu politické intervence založeného na principech restorativní justice, pozitivní psychologie a modelu dobrého života. (GLM- Good Lives Model)

Odkazy na praxi a existující reporty Obrázky z projektu

YEIP E-knihy - https://www.noradicalism.eu/wp-content/uploads/2019/04/YEIP_EXECUTIVE_SUMMARIES.pdf
 Vídea - <https://www.youtube.com/watch?v=X8waSSEZaFQ&t=1373s>
 YEIP web - <https://yeip.org/about-the-project/>

YARSPE
 YOUTH ANTI
 RADICALISATION
 THROUGH SPORT
 IN EUROPE

Postup z Polska

Název aktivity/iniciativy	Jestem z Gdańska. Model Integracji Migrantów Gdańsk nás sjednocuje. Model integrace imigrantů
Země	Polsko
Kontaktní údaje (pokud dostupné)	Urząd Miejski w Gdańsku Wydział Rozwoju Społeczności ul. Kartuska 5 80-103 Gdańsk https://www.gdansk.pl/migracje
Trvání akce	dlouhodobě (od 2016) Rok implementace
Pole působnosti	Lokální vládní strategie
Cíl/hlavní cíle akce	Program můžeme považovat za multidimenzionální opatření pro metropolitní oblast Gdańsku, ačkoli původní předpoklad byl pouze rozvinout a implementovat specifická řešení pro migranty, kteří již žijí a pracují ve městě. V roce 2015 inauguroval prezident Gdańsku první polský mezisektorový a mezioborový tým (150 expertů) s úkolem inventarizovat zdroje a možnosti podpory imigrantů a identifikovat nejdůležitější potřeby a problémy. Celkovým cílem Modelu na integraci imigrantů (IIM) je vyvinout systém řízení migrace ve veřejných institucích a organizacích pro sociální účely v Gdańsku, a zlepšit integraci imigrantů v následujících oblastech: vzdělávání, kultura, sociální pomoc, bydlení, boj proti násilí a diskriminaci, lokální komunity, zaměstnání a zdraví [https://gdansk.xgcm.pl/s1/d/20170691579/Immigrant-Integration-Model.pdf p. 45].
Popis akce	Několik aktivit a institucí už realizovalo buď samotné město, nebo nevládní organizace s podporou místních úřadů. Mezi tyto hlavní úkoly patří poskytování kurzů polského jazyka, informací, poradenství, včetně právního a kariérního poradenství, asistence při pronájmu bydlení a zprostředkování na soukromém trhu bydlení, pomoc při získávání statusu uprchlíka nebo podpora imigrantů ohrožených bezdomovectvím, extrémní chudobou a vyloučením [op. cit. p. 148]. Sport bohužel nebyl uveden jako samostatné téma. Nicméně autoři chápou, že podobně jako kultura, i sport může být nástrojem vhodným k integraci imigrantů do veřejných aktivit, které jsou často dostupné zdarma a pomáhají sjednotit obyvatelé. Sport je univerzálním jazykem, který má moc spojovat lidi různých kultur a překlenovat jejich rozdíly. Proto se doporučuje vyhodnocení městských sportovních aktivit s cílem zjistit, jak by se mohli imigranti účastnit a integrovat do podobných událostí, aby se budovala společenská jednota a předcházelo se konfliktům na úrovni sousedství [op. cit. p. 55]. Sport je také uveden v několika případech ve spojitosti s propagací diverzity, zlepšení přístupu ke vzdělání, např. soubor vzdělávacích a integračních opatření zaměřených na učitel, administrativní pracovníky a pracovníky ve službách, rodiče, polské studenty a místní komunitu [by zahrnoval, kromě mnoha dalších], organizování různých integračních, multi- a mezinárodních a antidiskriminačních událostí v prostorách škol, včetně školních shromáždění, festivalů, sportovních událostí, tanců, setkání s představiteli jiných kultur [op. cit. pp. 61-62].

Dopad

Program má rozvojový charakter, ale lze s jistotou říci, že migranti se již staly důležitým prvkem lokální vládní politiky a do značné míry také identitou obyvatel v Gdańsku. (Měli bychom poznamenat, že Gdańsk byl relativně otevřeným městem i předtím.) Byla ustanovena Rada migrantů, byly zavedeny standardy a byly vyškoleni úředníci, instrukce a materiály byly distribuovány na školách, bylo financováno mnoho místních iniciativ, byly šířeny znalosti o migračních a jejich kulturách. Také probíhá sociálně informační kampaň Gdańsk nás sjednocuje

(<https://www.gdansk.pl/laczy-nas-gdansk/>).

Přenosnost a replikovatelnost projektu/iniciativy a výsledky

Je zřejmé, že opatření je udržitelné, pokud k tomu existuje politická vůle. Změny se však zdají být tak jasné, že lze předpokládat, že budou trvalé a gdaňský model by měl být považován za osvědčený postup pro zbytek země a mnoho evropských měst. Jasný antidiskriminační program (také v jiných oblastech než migrace) nebo důraz na společenskou soudržnost musí mít deradikalizační efekt (jako například, snížení počtu zločinů na polovinu za 6 let). Je politováníhodné, že sport nebyl zahrnut do strategie hlavně proto, že město nevyřešilo problém násilí ze strany fotbalových fanoušků.

Na jedné straně lze mnoho principů, jako je participace více stakeholderů, inkluze deliberačních mechanismů, přizpůsobit mnoha sportovním projektům. Obzvláště některé sady nástrojů a materiálů mohou být upraveny jako součást výcvikového kurzu, například RPG pro 8-12-leté děti, což probouzí empatii vůči imigrantům

(<https://www.gdansk.pl/link/177201/we-are-all-migrants>) .

Na druhé straně stojí za povšimnutí předpoklady přijatého opatření v kontextu implementace pro-imigrantských řešení také v oblasti sportu. Gdańsk je místem, kde by inkluzní sportovní projekty zaměřené na mládež měli získat ochotu, a možná strategickou podporu.

Dobře adaptovatelná praxe z Itálie

Název akce/iniciativy	V rámci centrálního tématu 2017-2019 „Extremismus a radikalizace“ platforma pro mládež a média otestovala a vyhodnotila různé metody pomocí speciální studie. S podporou skupiny národních expertů, byly vybrány a vypracovány 4 návrhy: ■ Švýcarské příběhy Muslimů ■ PositivIslam ■ Winfluence ■ KnowsIslam
Země	Švýcarsko a Německo
Kontaktní údaje	The National Youth and Media Platform jugendschutz@bsv.admin.ch
Trvání akce Rok implementace	2 roky 2017-2019
Pole působnosti	Mládež a Média: Džihádistická radikalizace a různé formy politické radikalizace se stále častěji šíří internetem. Vzhledem k tomu, že dospívající a mladí dospělí jsou zvláště citliví na radikální narativy, je důležité čelit extrémistickému obsahu publikovanému na internetu platnými informacemi, tj. proti narativy nebo alternativní narativy. V rámci centrálního tématu 2017-2019 „Extremismus a radikalizace“ zahájila

	<p>platforma Mládež a Média (Youth and Media) patří pod Úřad federálního sociálního pojištění výzvu k předkládání projektů v této oblasti. S podporou skupiny národních expertů byly ze všech přihlášených vybrány 4 projekty.</p> <p>Vybrané pilotní projekty rozvinuly protinarativy nebo alternativní narativy.</p>
Cíl/hlavní cíle akce	Projekt vedený národní platformou Mládež a Média se skládal z podpory, doprovodu a vyhodnocení čtyř pilotních projektů nebo protinarativů a alternativní fikce, kterou rozpracovala a rozšířila občanská společnost.
Popis aktivity	<p>V rámci centrálního tématu 2017-2019 „Extremismus a radikalizace“ zahájila platforma Mládež a Média (Youth and Media) patří pod Úřad federálního sociálního pojištění (FSIO) výzvu k předkládání projektů a tendrů v této oblasti. S podporou národních expertů byly ze všech přihlášených projektů vybrány 4. Vybrané pilotní projekty podpořené FSIO rozvinuly alternativní protinarativy nebo narativy. Implementace pilotních projektů byla předmětem hodnocení skládajícího se z celkem 8 modulů. Toto hodnocení uskutečnil Institut pro zločiny a jejich prevenci Univerzity aplikovaných věd v Zurichu (ZHAW) ve spolupráci s Vyšší odbornou školou sociální práce ve Freiburgu (HES-SO).</p> <p>Realizace pilotních projektů byla předmětem hodnocení složeného z celkem osmi modulů, které provedl Institut pro kriminalitu a prevenci kriminality Univerzity aplikovaných věd v Curychu (ZHAW) ve spolupráci s Vyšší odbornou školou sociální práce ve Freiburgu (HES-SO).</p>
Dopad	<p>Údaje ze standardizovaného dotazníku znovu demonstrovaly důležitost internetu a sociálních médií v životech dospívajících: 99,2% respondentů řeklo, že používají internet a procento respondentů s minimálně jedním účtem na sociálních sítích je podobně vysoké, přičemž nejpoužívanější jsou WhatsApp a Instagram. Sociální sítě jsou mladými lidmi ještě populárnější než mezi mladými dospělými (výjimkou je Facebook). Celkově lze přístup vybraný FSIO s cílem propagovat rozvoj narativních projektů prostřednictvím výzvy na předkládání tendrů a finanční podpory považovat za efektivní. Přestože 4 vybrané projekty ne vždy dosáhli svých cílů a cílové skupiny, pro které byly určeny, umožnily rozvoj několika narativních projektů ve formě videoklipů nebo (postů) textů, které byly příjemci ve velké míře hodnoceny pozitivně a jejichž poselství byla obecně srozumitelná.</p> <p>Hodnocení pilotních projektů</p> <p>Tyto čtyři projekty byly předmětem externího hodnocení. Cílem vědeckého monitoringu bylo identifikovat faktory úspěšnosti metod, procedur a strategií použitých pro oslovení cílových skupin a na základě zkušeností formulovat doporučení pro budoucí rozvoj alternativních protinarativů nebo narativů. Hodnocení nebylo jen sumativní, ale také formativní: jeho záměrem bylo poskytnout vhled do optimalizace a dalšího rozvoje pilotních projektů. Hlavní otázky, které se hodnocení snažilo zodpovědět, byly proto následující:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Hodí se přijatý koncepční plán k dosažení cílů projektu? ■ Umožňuje přístup, procedura, metoda, předávaná sdělení a kanály šíření oslovit cílové skupiny? ■ Byly stanovené cíle dosaženy? Byly zjištěny neočekávané nebo dokonce nežádoucí výsledky? ■ Jaké jsou faktory úspěchu a překážky v implementaci pilotních projektů? <p>Čtyři pilotní projekty, ostře sledované během jejich implementace, těžily nejen z finanční podpory, ale také z výměnných dnů a prezentací podobných projektů v sousedních zemích. Před publikací prověřila skupina nezávislých expertů všechny texty, titulky, kresby a videa pilotních projektů. Závěry hodnotící zprávy a výsledné doporučení by měly sloužit jako základ pro kantony, obce a organizace občanské společnosti pro budoucí navrhování a</p>

	realizace slibných protinarativních projektů anebo alternativních beletristických projektů.
Přenosnost a opakovatelnost projektu/iniciativy a výsledky	<p>Vypracování alternativních protinarativů a narativů je jedním z prvků strategie prevence, která musí zahrnovat opatření jak online, tak v terénu. Za tímto účelem jsou produkty (filmy, texty) a pilotní projekty zajímavými materiály, které mohou být využity i v dalších kontextech, jako například na školách, ve sportu nebo aktivitách pro mládež. Příprava pedagogických materiálů a pokračování ve výměně zkušeností na mezinárodní úrovni by mohla nabídnout žádoucí kontinuitu. Projekt byl uskutečněn platformou Youth and Media (Mládež a Média).</p> <p>Povzbuzení a podpora poskytovaná projektům ze strany státních aktérů, realizace provedena organizacemi občanské společnosti a doprovod, který procesu nabídla skupina nezávislých expertů, se ukázaly jako vhodné z hlediska struktury a organizace. Další aktéři a sportovní organizace proto mohou čerpat ze zkušeností získaných FSIO k rozvoji tohoto druhu rozvoje a přístupu na národní, regionální a lokální úrovni ve sportu, protože média a narativy hrají v této oblasti důležitou úlohu.</p> <p>Jelikož projekty tak moc nerozvinuly explicitní protinarativy, ale spíše alternativní narativy, může být vybraný přístup také aplikován k rozvoji protinarativů nebo narativů s cílem předejít i jiným formám radikalizace než jen džihadistická radikalizace (například, pravicovému nebo levicovému extremismu). Není pochyb, že internet a sociální sítě budou i nadále hrát důležitou roli při socializaci dospívajících, a proto je přítomnost alternativních protinarativů nebo narativů zásadní.</p>
Odkazy na praxi a existující reporty, Obrázky z projektu	<p>Extremism and Radicalisation</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ITA - https://www.jugendundmedien.ch/fileadmin/PDFs/Broschueren/JuM_2020_Online-Radikalisierung_DE.pdf ■ SwissMuslimStories ■ PositivIslam ■ Winfluence ■ KnowIslam ■ Praktický manuál ■ Report z průzkumu

Adaptabilní osvědčený postup z Maďarska

Název akce/iniciativy	Nadace UCCU
Země	Maďarsko
Kontaktní údaje	Adresa: 1134 Budapest, Visegrádi utca 43-45. V/6 Telefon: +36 20 241 8800 E-mail: uccualapitvany@gmail.com
Trvání akce Rok implementace	dlouhodobě od 2011- současnost
Pole působnosti	mládež neformální vzdělávání výcvik citlivosti snížení protiromských postojů

Cíl/hlavní cíle akce	Protože se předsudky často objevují, když je vnější skupina neznámá, bylo hlavním cílem aktivit Nadace UCCU vzdělat mladé lidi o romské komunitě v neformálním prostředí a poskytnout jim příležitost ke kontaktu mezi skupinami, neboť sami zprostředkovatelé těchto aktivit patří k mladým romským profesionálům.
Popis akce	<p>: Iniciativu inspirovala nadace HAVER (nadace, která pořádá neformální vzdělávací aktivity s cílem redukovat antisemitismus) a byla vytvořena v reakci na příšerné zločiny z nenávisť, které se v Maďarsku udály v letech 2008–2009.</p> <p>Nadace v současnosti funguje ve 3 městech:</p> <p>Budapešť, Miskolc a Pécs, a její dlouhodobý cíl je založit další pobočky i v jiných městech.</p> <p>Cílem je vypořádat se se stereotypy o Romech a pomocí osobního kontaktu, příběhů, dojmů a diskuzí snížit předsudky vůči Romům mezi neromskou mládeží. Důležitým aspektem těchto aktivit je, že zahajují mezikulturní dialog mezi mladými lidmi, kteří patří do různých společenských skupin.</p> <p>Aktivity vedené mladými romskými dobrovolníky jsou dvojího charakteru:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Interaktivní, neformálně vzdělávací aktivity na školách, táborech o romské kultuře a identitě. <ul style="list-style-type: none"> ○ Romská identita ○ Romská identita v obrázcích ○ Kavárna dilema ○ Veletrh ■ Procházky městem.
Dopad	<p>Obecně pořádá UCCU 80 workshopů a 40 pěších výletů ročně, které osloví přibližně 3000 lidí.</p> <p>UCCU má síť romské mládeže skládající se z 20-25 romských dobrovolníků. Součástí jsou různé typy posouzení a průzkumů v návaznosti na workshopy. Výsledky ukazují zvýšení povědomí o sociálních problémech, kterým Romové čelí, jako je diskriminace, segregace atd. Workshopy také podporují empatii a posilují kritické myšlení.</p> <p>Vizí dlouhodobého dopadu je vytvořit tolerantnější a otevřenější společnost prostřednictvím těchto workshopů.</p> <p>Síť mladých Romů může zajistit udržitelnost workshopů, navíc tým nadace UCCU tvoří také 3 zaměstnanci.</p>
Přenosnost a replikovatelnost projektu/iniciativy a výsledky	V závislosti na rysech sportu (fotbal, volejbal, box atd.) by mohli romští atleti prezentovat slavné romské profesionální hráče. Romská mládež by mohla navštěvovat týmy a sportovní kluby, kde nejsou romští hráči, mohli v týmu společně s neromskou mládeží, co by poskytlo příležitost pro meziskupinový kontakt.
Odkazy na praxi a existující zprávy Obrázky z projektu	<p>https://www.uccualapitvany.hu/uccu-budapest/ </p> <p>https://vs.hu/mind/osszes/az-ilonat-sokkal-nehezebb-gyulolni-mint-a-ciganyt-0607#!s0 </p>

Adaptabilní osvědčený postup z Belgie

Název akce/iniciativy	BOUNCE nástroje odolnosti
Země	Belgie
Kontaktní údaje	Vedeno belgickým Ministerstvem vnitra -support@ibz.fgov.be
Trvání aktivity, Rok implementace	dlouhodobě, rozvinuto jako pokračování dvou jiných projektů: STRESAVIORA (2013-2015) a BOUNCE – STRESAVOIRA II (2015-2017)
Pole působnosti	mládež, odolnost
Cíl/hlavní cíle akce	<p>: BOUNCE je psychofyzický trénink rané prevence, který je navržen s cílem pomoci zranitelné mládeži posílit jejich odolnost vůči radikálním vlivům a zvýšit povědomí mezi pracovníky v přední linii a rodiči.</p> <p>„Nástroje odolnosti BOUNCE“ jsou balík třech vzájemně propojených a doplňujících se nástrojů navržených na základě vědeckého výzkumu a rozhovorů s mladými lidmi s cílem předcházet radikalizaci v mladém věku, dříve, než by mohlo dojít k vážným obavám.</p>
Popis akce	<p>Výstupy projektu (nástroje) byly výsledkem výzkumu provedeného Akademií ThomasMore, vyvinutého společností Arktos npo a otestovaného RadarAdvies, která řídila implementační část.</p> <p>Školící kurzy proběhly ve Švédsku, Belgii, Německu, Francii a Nizozemí. Tyto tréninky jsou stále dostupné pro pracovníky s mládeží a obce.</p> <p>Struktura školících kurzů je následující: profesionálové v první linii se nejdříve na třídním kurzu naučí, jak dávat mladým lidem BOUNCE mládež. V následujícím období dvou až tří dnů, může pak RadarAdvies školit trénované profesionály v poskytování školení dalším profesionálům v programu vyškol trenéra, tak, aby se stali trenéry BOUNCE.</p> <p>Testovací fáze proběhla v roce 2017 v Nizozemí, Švédsku, Belgii, Německu a Francii.</p>
Přenosnost a replikovatelnost projektu/iniciativy a výsledky	<p>Iniciativa by mohla být přenesena do oblasti sportu díky její zaměření na neformální vzdělávání, která usnadňuje implementaci aktivit během sportovní praxe. Další prvek, který vedl k úspěchu BOUNCE a může být implementován do sportovní oblasti jako metoda řešení radikalizace, je spolupráce s různými přímými stakeholdery: výcvik rodičů a praktikantů – v našem případě trenérů.</p> <p>Pro každou přímou zájmovou skupinu byly vyvinuty nástroje, jejichž relevantnost je podpořena provedeným výzkumem, školícími kurzy a testovacími fázemi.</p>

Ze třech vyvinutých souborů nástrojů, BOUNCE mládež (BOUNCE young) má několik školení, které lze přizpůsobit oblastí sportu.

Neformální aktivity mohou být součástí zahřívacího kola před sportovní praxí a zpětné vazby zase na konci tréninku. Například, aktivita „Minové pole talentu a síly“ může být použita jako hra na zahřátí s cílem identifikovat nadání hráčů a rozpoznání vzájemných talentů. To může zlepšit spolupráci a týmovou práci na hřišti. Pokud jde o nástroje na zlepšení práce trenérů, lze využít BOUNCE Along jako informace pro trenéry a učitele přímo pracující s mladými lidmi.

Opatření a praxe

Bounce byl vyvinut na základě výzkumu a důkazů. Testovací fáze projektu byla provedena s podporou obcí. To umožnilo projektu nejen oslovit přímo lidi s rozhodovací pravomocí na lokální úrovni, ale také dokázat potřebu akce ze strany politiků.

Jelikož je BOUNCE projektem s podporou Evropské komise, podařilo se mu získat dodatečnou podporu z Radicalisation Awareness Network (Síť na povědomí o radikalizaci).

Odkazy na praxi a existující reporty, Obrázky z projektu

<https://www.bounce-resilience-tools.eu/en>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

MANUAL OSVĚDČENÝCH
POSTUPŮ YARSPE